

Gruvindustrins roll i arbetet för social hållbarhet på landsbygden

- En fallstudie på gruvorten Zinkgruvan

Författare
Alice Ljungblad

Handledare
Jonas Lindberg

Kandidatuppsats i Kulturgeografi
VT2023

Institutionen för ekonomi och samhälle
Avdelningen för Kulturgeografi
Handelshögskolan vid
Göteborgs Universitet

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Uppsats/Examensarbete: 15 högskolepoäng
Nivå: Kandidat
Kurs: KGG320
Termin/år: VT2023
Handledare: Jonas Lindberg
Examinator: Erik Elldér
Nyckelord: “Samhällsplanering “Mineraler” “Lokala aktörer” “Social konsekvensanalys” ”Hållbar utveckling” ”Fyndigheter”
Antal ord: 13 610

SAMMANFATTNING

Tidigare forskning visar att landsbygden i Sverige avfolkas till följd av att fler invånare väljer att bosätta sig i tätorter. Detta innebär att den sociala hållbarheten på landsbygden påverkas negativt. Den sociala hållbarheten innebär att upprätthålla och förbättra livskvaliteten för människor. I ett annat skede efterfrågas mineraler i en allt större utsträckning, något som Sverige har goda tillgångar till. Denna uppsats undersöker vilken roll som gruvindustrin har för social hållbarhet på landsbygden, liksom om det finns likheter och skillnader i hur olika aktörer arbetar för att öka landsbygdens sociala hållbarhet med hjälp av gruvindustrin. Detta sker genom att applicera betydande kriterier ur en social konsekvensanalys (SKA) i undersökningen. Arbetet begränsas till Sveriges sydligaste gruvort Zinkgruvan. Semistrukturerade intervjuer användes för att höra hur lokala aktörer arbetar kring social hållbarhet kopplat till gruvindustrin. Resultatet visar att kriterierna från SKA är tillräckligt för att påvisa något om den sociala hållbarheten på landsbygden med koppling till gruvindustrin. Det visar också att gruvföretaget som driver gruvan på orten gör skillnad i en del av kriterierna, men inte alla. Anledning att de inte kan påverka kriterier som styrs av till exempel politiska beslut. Det som gruvföretaget kan vara med att bidra i för att göra skillnad, är de med och bidrar i. Gruvindustrin är möjlig för att lyfta den sociala hållbarheten på en landsbygd som drabbas av avfolkning.

ABSTRACT

Previous research shows that rural areas in Sweden are depopulating as more residents choose to settle in urban areas. This means that the social sustainability of rural areas is negatively affected. Social sustainability involves maintaining and improving the quality of life for people. In another phase, there is an increasing demand for minerals, something that Sweden has good access to. This essay examines the role of the mining industry in promoting social sustainability in rural areas, as well as whether there are similarities and differences in how different actors work to increase the social sustainability of rural areas through the mining industry. This is done by applying significant criteria from a Social Impact Assessment (SIA). The work is limited to Sweden's southernmost mining town, Zinkgruvan. Semi-structured interviews were used to determine how local actors work to improve social sustainability related to the mining industry. The results show that the criteria from the SIA are sufficient to say something about the social sustainability of rural areas in relation to the mining industry. It also shows that the mining company operating in the town makes a difference in some of the criteria but not all. The reason for this is that they cannot influence criteria that are governed by, for example, political decisions. What the mining company can contribute to making a difference is what they are involved in. The mining industry is possible for lifting the social sustainability in a rural area affected by depopulation.

Key words

“Societal planning” “Minerals” “Local actors” “Social impact analysis” “Sustainable development”
“Deposits”

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Jonas Lindberg för hans vägledning under uppsatsens gång.

Jag vill även rikta ett stort tack till min mamma, min pappa och Matilda för stor stöttning under uppsatsens gång.

Göteborg, augusti 2023

Alice Ljungblad

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	8
1.1 Bakgrund.....	8
1.2 Syfte och frågeställning.....	9
1.3 Disposition	9
2. Tidigare forskning och analytiskt verktyg	11
2.1 Allmänt om att landsbygden avfolkas.....	11
2.2 Hållbar utveckling.....	11
2.3 Social hållbarhet	12
2.4 Gruvindustrin som en potentiell räddning för landsbygden	13
2.5 Problematiken med gruvindustri.....	14
2.6 Analytiskt verktyg	15
2.6.1 Social konsekvensanalys	15
3. Metod	20
3.1 Studiens utformning.....	20
3.2 Avgränsning och urval	20
3.3 Forskningsteknik vid intervjuer.....	22
3.4 Genomförande.....	23
3.5 Andra källor till empiriska data	23
3.6 Bearbetning och analys av data	24
3.7 Studiens trovärdighet	24
4. Resultat.....	26
4.1 Studieområde Zinkgruvan	26

4.2 Delaktighet	27
4.3 Sociala relationer	29
4.3.1 Föreningsliv och lokala nätverk	29
4.3.2 Nöjdhet	32
4.3.3 Inflyttning	33
4.4 Trygghet och hälsa	34
4.4.1 Trygghet.....	34
4.4.2 Upplevs hälsa.....	35
4.5 Service och kommunikation.....	36
4.6 Utbildning.....	37
4.7 Sysselsättning	38
4.8 Ekonomisk fördelning.....	39
4.8.1 Andra företag.....	39
4.8.2 Levnadsskillnader	40
5. Diskussion.....	42
5.1 Gruvindustrins roll för social hållbarhet enligt lokala aktörer	42
5.2 Gruvindustrins bidrag i arbetet med social hållbarhet.....	44
5.3 Vidare studier	45
6. Slutsats.....	47
7. Referenslista	48
8. Bilaga	53
8.1 Bilaga 1	53
9. Figurer	55

Tabellförteckning

Tabell 1. Tabell över respondenterna med deras arbetstitel samt arbetsplats.	21

Figurförteckning

Figur 1. Zinkgruvans geografiska position i Sverige	26
Figur 2. Illustration över hur de tre olika lager av satsningar som kommunikatören på Zinkgruvan Mining beskriver.	31

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Människor väljer i allt större utsträckning att flytta in till stadsområden och till följd av detta avfolkas landsbygden. Fenomenet kallas urbanisering. Förutsättningarna för landsbygdskommuner är annorlunda jämfört med i städerna, främst beror det på den geografiska placeringen och attraktivitet. Detta är en följd av den starka utvecklingen i städerna (Ärleskog, 2023). Resultatet av urbaniseringen innebär negativa effekter för landsbygden som konsekvenser av minskade ekonomiska intäkter, serviceutbud och välfärd (Ärleskog, 2023; Caselunghe m.fl., 2019). För att minska urbaniseringen och de sociala och ekonomiska skillnaderna mellan stad och landsbygd utvecklade Europeiska unionen (EU) en strategi för smart och hållbar tillväxt på landsbygden. Utifrån strategin skapade Sverige ”Landsbygdsprogrammet” med syfte att skapa en mer attraktiv landsbygd genom en hållbar social utveckling (Jordbruksverket, 2022). Social hållbarhet handlar om att upprätthålla och förbättra livskvalitén för människor (Weingaertner & Moberg, 2011) och att samhället är starkt nog att kunna lösa kriser samt reproducera sig (Caselunghe m.fl., 2019). Utveckling av detta skulle i större utsträckning ske i samarbeten mellan statliga myndigheter och enskilda aktörer (Jordbruksverket, 2019). En viktig del i utvecklingen av social hållbarhet på landsbygden är att upprätthålla en attraktivitet för befolkningen som bor kvar och för en kommande generation, genom att skapa flera möjligheter för människorna på landsbygden (Ärleskog, 2023).

Ett sätt att upprätthålla en mer attraktiv landsbygd och som en potentiell räddning kan i vissa kommuner vara gruvindustrin. Detta eftersom Sverige som land har stora möjligheter till utvinning samt en stor efterfråga på mineraler (Sveriges geologiska undersökning: SGU, 2023). Gruvindustrin handlar om gruvverksamhetens hela process, från prospektering, produktion till efterbehandling. Svar på klimatavtalet i Paris 2015, har mål skapats för att uppnå nettonollutsläpp och begränsa den globala uppvärmningen. En del i målen är att ställa om samhället i en mer grön riktning som innefattar omvandling av bland annat energi- och transportsektorerna (Hedeler m.fl., 2023; Hildingsson m.fl., 2018). Svårigheter i gruvindustrin är att industrin inte kan flyttas efter var arbetskraften finns, utan arbetskraften måste flyttas till gruvindustrin. Gruvnäringen i Sverige är mest etablerad i den norra delen av landet, men mineralrikedom finns även i södra delar av landet. Gruvindustrin kan därför vara en möjlighet för landsbygdskommuner att skapa inflyttning, men

det gäller även att en social hållbar utveckling ligger i samma linje. Svårigheterna är dock att säkerställa om gruvindustrin är en lösning för landsbygden för att bli mer levande eller inte. Gruvindustrin kan stå för negativa konsekvenser på bland annat ekosystemtjänster, som vid fel hantering ger utfall på det mänskliga och sociala kapitalet (Boldy m.fl., 2021). Bra hantering gynnar den sociala hållbarheten genom att gruvindustrin blir till en ekonomisk aktivitet i det lokala samhället, vilket kan främja fler arbeten och få det lokala samhället att fungera tillsammans. Invånarna i samhället får också bättre möjligheter till bra livskvalitet, med tillgänglighet till olika aktiviteter (Rossi m.fl., 2021; Suopajarvi & Kantola, 2020). Applicerandet av en social konskvensanalys blir i den här studien central för att ta reda på om gruvindustrin kan bidra till en social hållbar utveckling på landsbygden.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att analysera vilken roll som gruvindustrin har för social hållbarhet på landsbygden, liksom om det finns likheter och skillnader i hur olika aktörer arbetar för att öka landsbygdens sociala hållbarhet med hjälp av gruvindustrin. Syftet kommer att besvaras genom frågeställningarna:

- Vilken roll anser olika lokala aktörer att gruvindustrin har för den sociala hållbarheten på landsbygden?
- Hur arbetar de lokala aktörerna för att uppnå social hållbarhet med hjälp av gruvindustrin?

Avgränsning i denna studie är gjort till Sveriges sydligaste gruvort, Zinkgruvan i Askersunds kommun. Avgränsningen är gjord till orten för att det finns typiska landsbygdsproblem med avfolkning samt att en gruvindustri finns på platsen. Aspekter som inte lyfts fram i denna studie är fler lokala aktörer som invånare, arbetare i gruvan och andra företagare samt att det endast undersöks hur en plats påverkas. De lokala aktörer som kommer studeras i denna uppsats är Zinkgruvan Mining, Askersunds kommun, Stadsbyggnadskontoret Sydnärke, länsstyrelsen Örebro län samt region Örebro län. Materialet från dessa aktörer är insamlat genom semistrukturerade intervjuer och kompletterande dokumentanalys.

1.3 Disposition

I kommande kapitel kommer tidigare forskning och analytiskt verktyg att redovisas. Det analytiska

verktyget social konsekvensanalys användas för att undersöka studiens syfte och problematik. Därefter kommer en genomgång av denna studies metodval innan resultatet presenteras och diskuteras. Till sist en avslutande slutsats av vad studien kom fram till.

2. Tidigare forskning och analytiskt verktyg

I detta kapitel redovisas vad tidigare forskning inom landsbygden i Sverige visat, samt tidigare forskning om gruvindustrins påverkan på samhället som stort och som en potentiell räddning för en landsbygdskommun. Det redovisas också ett analytiskt ramverk som kan användas som hjälp till att undersöka vilken roll gruvindustrin spelar för social hållbarhet på landsbygden.

2.1 Allmänt om att landsbygden avfolkas

I allt större utsträckning avbefolkats landsbygden som en följd av urbaniseringen (Ärleskog, 2023). Detta ger effekter för välfärden och servicetillgängligheten på landsbygden samt speciellt drabbar transportfattiga grupper och äldre. Det har också lett till en sårbarhet för sociala, ekonomiska och miljömässiga förändringar på landsbygden (Björlin & Fredriksson, 2018). Urbaniseringen innebär även minskade skatteintäkter för många mindre kommuner, som resulterar i svårigheter att finansiera välfärden i landsbygdskommuner (Ärleskog, 2023). Två viktiga komponenter för att en kommun ska ha en god social hållbarhet är välfärd och servicetillgänglighet (Ärleskog, 2023). Sveriges regering (2020/21:33) lyfter fram problematiken då de hänvisar till att det är viktigt med en regional utvecklingspolitik som involverar hela landet i utvecklingen och en utveckling som sker efter de lokala förutsättningarna. Detta gäller för städer, tätorter, gles- och landsbygden, där landsbygden är en viktig del i utvecklingen för att utnyttja hela Sveriges utvecklingskraft (Regeringens skrivelse 2020/21:33).

Utveckling måste ske i en hållbar riktning, som en god samhällsplanering kan bidra med i många processer (Nyström & Tonell, 2012 s. 111). Samhällsplaneringen innefattar de aktiviteter som sker när människor, under demokratiska former, skapar policyer gällande kommunikationer, bebyggelser och service (Ström m.fl., 2017). Planeringen är en viktig process för att fortsätta skapa en hållbar utveckling som innefattar sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter.

2.2 Hållbar utveckling

En definition av hållbar utveckling, om att ta hänsyn till behoven hos dagens generation utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose till sina egna behov lades fram i Bruntlandsrapporten 1987 (Worrall, 2009; Caselunghe m.fl., 2019; Ström m.fl., 2017; Da Sa,

2018). Där också hållbar utveckling definieras i tre kategorier; ekonomisk, miljömässig och social (Worrall, 2009; Caselunghe m.fl., 2019; Ström m.fl., 2017; Da Sa, 2018). Hållbar utveckling har, efter detta, blivit ett begrepp för forskning, diskussion och tolkning. Den ekologiska hållbarheten kan beskrivas som en ram för ekonomisk och social hållbarhet eftersom jordens ekosystem skapar förutsättningar för dessa hållbarhetsdimensioner. Den ekonomiska hållbarheten däremot ses som metoden för att uppnå social och ekologisk hållbarhet, utan att beröra dessa negativt. Det övergripande målet anses i detta synsätt vara den sociala hållbarheten (Ström m.fl., 2017).

2.3 Social hållbarhet

Att definiera social hållbarhet upplevs flera gånger vara svårt, då begreppet är värdeladdat och tvetydigt (Ström m.fl., 2017) eller att definitionerna är breda och vaga (Weingaertner & Moberg, 2011). Det är inte en självklarhet hur begreppet social hållbarhet ska appliceras och användas (Caselunghe m.fl., 2019). Den centrala delen av social hållbarhet är att upprätthålla och förbättra livskvalitén för människor (Weingaertner & Moberg, 2011), samt kapaciteten för ett samhälle att reproducera sig och kunna lösa kriser (Caselunghe m.fl., 2019). Grip & Benes (2019 s. 80) beskriver den sociala hållbarheten som ett lokalt arbete vilket är uppbyggt på socialt kapital och nätverk mellan invånarna på en plats. Det handlar om hur ett samhälle som en kollektiv enhet ska fungera (Grip & Benes, 2019 s. 80). Begreppet social hållbar utveckling används ofta inom politiken och planeringen, gällande hur sociala institutioner ska arbeta. Det handlar främst om trygghet, jämställdhet, delaktighet och utvecklingen av segregation (Caselunghe m.fl., 2019) samt liksom hälsa, boende och utbildning (Ström m.fl., 2017). För en social hållbar planering behöver både platsen och invånarna ses i en nära sammankoppling (Grip & Benes, 2019 s. 80).

För att kunna uppnå önskad social hållbar utveckling, måste lösningar som gynnar samhällets sociala hållbarhet tas fram (Ström m.fl., 2017). En del i den sociala utvecklingen fylls av sociala villkor som kan vara mer svårfångade. Undantaget för villkoren är dock när det gäller demografiska uppgifter som exempelvis en by som avfolkas. Denna by har då inte uppvisat socialt hållbar utveckling då invånarna valt att flytta från orten (Caselunghe m.fl., 2019). På landsbygden är det också ganska lite som ska till för en förändring, därför kan ske snabba förändringar i samhället. Andra tänkbara faktorer som påverkar människans flytt från landsbygden är svårigheter för inflyttade att samordna sig, en stram kvinnoroll, ensamhet eller saknade resurser för personliga

utvecklingsmöjligheter (Caselunghe m.fl., 2019). Glesbygdsverket menar att en hållbar landsbygd handlar om att ha små lokala arbetsmarknader, tillgänglighet, befolkningsunderlag och livsmiljöer (Caselunghe m.fl., 2019) och en räddning till detta skulle enligt Rossi m.fl. (2021) kunna vara en gruvindustri på platsen.

2.4 Gruvindustrin som en potentiell räddning för landsbygden

Gruvindustrin kan enligt Rossi m.fl. (2021) ge en större inverkan och betydelse för det lokala samhället än vad den ger avtryck på naturen och landskapsbilden. Detta eftersom gruvindustrin ofta blir den större ekonomiska aktiviteten på den lokala orten, vilket också ger en inverkan på de sociala och kulturella dimensionerna i samhället (Rossi m.fl., 2021). Exempel på detta är glesbygdskommunen Sodankylä i norra Finland. Kommunen har de typiska problemen för en glesbygdskommun, en generell minskning av antalet invånare då yngre generation flyttar från kommunen och att det finns brist på utbildnings- och karriärmöjligheter (Suopajarvi & Kantola, 2020). Med detta välkomnar stor del av lokalbefolkningen gruvindustrin, då den ger möjlighet till nya jobb och inflyttning till kommunen. Öppnandet av Kevitsa-gruvan i Sodankylä bidrog med en ökning på ca 10 procent av arbetstillfällena på tre år. Därför anses gruvindustrin vara en av de viktigaste privata sektorerna i området, och därför är den också accepterad bland lokalbefolkningen (Suopajarvi & Kantola, 2020). Liknande kommuner i Sverige är Kiruna och Gällivare, som utan gruvindustrin skulle i storlek och befolkning vara betydligt mindre eller möjligen inte ens vara självständiga kommuner (Alakangas m.fl., 2014).

Vidare är gruvindustrin en bidragande faktor till utveckling av ett lands ekonomi (Dong m.fl., 2019) och en nyckelaktör till sysselsättning och infrastruktur (Worlanyo & Jiangfeng, 2021). Sedan förhistorisk tid har utvinningen av mineraler bidragit till utveckling av mänskliga samhällen. Till en början användes mineralerna främst till verktyg, smycken, handel och pengar (Rossi m.fl., 2021). Under 1700- och 1800-talet utvecklades samhället i stora drag, då infrastruktur och industrier alltmer tog form, samt att den personliga konsumtionen växte fram. Teknikutvecklingen i gruvområdena kunde bidra till utveckling av nya industrier i dessa territorier, och därför anses det ofta vara ett första steg till utveckling av samhällen, industri och ekonomi (Rossi m.fl., 2021). Expanderande gruvindustri kan vara grunden för innovation och en positiv samhällsutveckling som bidrar med en långsiktig och hållbar utveckling, men då måste gruvindustrin ta ett större

samhällsansvar och säkerställa att den inte bara förstör utan även gynnar samhället (Alakangas m.fl., 2014).

2.5 Problematiken med gruvindustri

Samhällsplanerarna kämpar med att hitta lämpliga lösningar med de problem som studeras, då oförutsedda och nya problem ofta dyker upp i samhällsutvecklingen. Därför är det svårt att ge en lika universell lösning på samhälleliga problem som det är inom naturvetenskapen (Nyström & Tornell, 2012 s. 85). Studier hävdar att det bör ställas högre krav på gruvverksamheter att ta ansvar för lokalsamhället men att det kan vara problematiskt och måste med omsorg utvärderas (Tarras-Wahlberg m.fl., 2017). Lidskog & Sundqvist (2011 s. 86) belyser att det finns ett samband mellan planering, makt, ideologi och politik. Planeringen kan användas för att binda samman önskemål och behov från olika nivåer (Lidskog & Sundqvist, 2011 s. 86). Det gäller även en gruvindustri, att gruvindustrin förstår vilka konsekvenser som verksamheten kan skapa i samhället. Därför är en planering från gruvindustrins håll också viktigt.

Genom att förstå gruvindustrins påverkan i samhället och dess värderingar, är det möjligt för gruvindustrin i samarbete med samhällsplanerare att hitta nya sätt att uppnå en hållbar och långsiktig utveckling (Rossi m.fl., 202; Esteves, 2008). Det kopplas samman till att gruvindustrin har en betydelse för utvecklingen av samhället, men som kan äventyra ekosystem om det hanteras fel och därigenom också påverka samhällets val till utveckling. Detta eftersom mänskliga och sociala kapitalet påverkar samhällets efterfrågan på ekosystemtjänster (Boldy m.fl., 2021). För att kunna skapa en hållbar utveckling för mänskligheten, måste bedömningar som rör ekosystemtjänster, sociala och ekonomiska delar få ännu större plats i beslutfattande processer (Mandle m.fl., 2020). Påverkan på ekosystemtjänster kan vara direkta eller indirekta och kan innebära förflyttningar mellan olika områden och påverkan för arter, människor eller materia. Det innebär att gruvan kan ge påverkan på miljön och mänskliga livsmiljöer även i områden som inte är direkt anknutna till gruvan (Boldy m.fl., 2021; Worlanyo & Jiangfeng, 2021). Ändringar som dessa kan potentiellt påverka delar eller hela ekosystem, därför är det av stor vikt och betydelse att överväga både drivkrafterna bakom förändringar i ekosystemet och vad förändringarna skulle mynna ut i (Boldy m.fl., 2021; Rossi m.fl., 2021). Det skulle innebära en bättre förståelse för gruvverksamhetens faktiska effekter på människors välbefinnande (Boldy m.fl., 2021). Som också

ger en tydligare förståelse av hur effekterna från gruvindustrin kan vara skadliga för invånarna, då miljöproblem också är sociala problem, då de uppstår från mänsklig aktivitet (Ström m.fl., 2017). Därför är en god samhällsplanering med utgångspunkt i social hållbarhet viktigt på lokal, regional och nationell nivå, då det på olika sätt kan bidra till samhällets sociala hållbarhet (Ström m.fl., 2017).

Suopajarvi & Kantola (2020) redovisar att deras undersökning av social hållbarhet kopplat till gruvindustrin möttes med kritik då gruvindustrin ger betydande skada på miljön, även om det generella svaret från medborgarna var positivt i och med att det genererade jobb och främjade den lokala ekonomin. En hållbar utveckling inkluderar alla tre sektorer och påverkar varandra men i vilken grad kan vara svårt att förstå, därför är det lämpligt att använda ett analytiskt ramverk för att förstå gruvindustrins konsekvenser för den sociala hållbarheten. Denna studie fokuserar enbart på social hållbarhet i begreppet hållbar utveckling.

2.6 Analytiskt verktyg

Worrall (2009) uttrycker att den annars svårdefinierade sociala hållbarheten kan bli lättare att förstå genom ett ramverk. Detta då olika ramverk är framtagna för att öka förståelsen om hållbarheten, genom att omvandla data till information och framställd vetenskap. I koppling till gruvindustrin blir det lättare att säkerställa att gruvindustrin uppnår en social hållbarhet och utvecklas i en social hållbar riktning med hjälp av ett ramverk (Worrall, 2009). Det finns flera ramverk framtagna kopplat till social hållbarhet, men den här studien använder sig av social konsekvensanalys (hädanefter SKA).

2.6.1 Social konsekvensanalys

SKA innebär processen att hantera och bedöma de sociala frågorna som är associerade med ett projekt (Moreira m.fl., 2021). Det kan handla om att förstå vilka sociala förändringar som kan uppstå från processerna i en verksamhet (Esteves, 2008a). Det är ett verktyg som utvecklats internationellt, men som börjat användas alltmer i Sverige, främst inom stadsutvecklingssammanhang (Ström m.fl., 2017). Verktöget används då i förväg, för att kunna bedöma och hitta potentiella konsekvenser, men används också för att över tid följa vad som skett, och att senare kunna utvärdera potentiell påverkan på människors livsvillkor (Ström m.fl., 2017;

Esteves, 2008a). Det handlar då om trygghet, hälsa, identitet och social sammanhållning (Ström m.fl., 2017).

För att skapa en uppfattning om hur gruvindustrin kan hjälpa landsbygdskommuner mot en mer social hållbarhet kommer den här studien att ta hjälp av en SKA. Verktuget ska göra det möjligt att väva samman de två olika delarna i samhället och skapa en gemensam bild av dessa områden. Tidigare åsikter om användandet av SKA i gruvindustrin har menat att användandet skapat ett bättre samtalsklimat mellan berörda aktörer. Det har dessutom visat att det skapat en större delaktighet bland berörda aktörer (Trivector, 2015). Att verktuget blir allt vanligare i samhällsplaneringen indikerar också att användandet i den här studien kan vara god och hjälpsam i studier om sociala hållbarhet kopplat till en gruvindustri (Ström m.fl., 2017). Caselunghe m.fl. (2019) har i rapporten *Indikatorer för socialt hållbar utveckling på landsbygden* redovisat åtta kriterier som de anser vara bra att utgå från i arbetet med en social hållbarhet på landsbygden, men för den här studien anses sju av kriterierna vara relevanta att använda sig av. Dessa kriterier är delaktighet, sociala relationer, trygghet, service, utbildning, sysselsättning och ekonomisk fördelning. Kriterierna går även i linje med International Association for Impact Assessment (IAIA, u.å) beskrivning vad en SKA innehåller och eftersom en SKA många gånger upplevs stor, och därför ofta blir ett engångsprojekt, menar Caselunghe m.fl. (2019) att dessa sju är betydande kriterier att utgå från i en SKA. Dock syftar studien inte till att göra en hel SKA utan använda kriterierna för att utreda hur den sociala hållbarheten på landsbygden påverkas av gruvindustrin. Följande kommer en redovisning vad kriterierna syftar till. Beskrivningen av kriterierna sker på individnivå då den sociala hållbarheten utgår från individen, men som i vissa kriterier skapar möjligheter för individer att leva tillsammans. Uppdelningen av kriterierna på individnivå blir problematisk i exempelvis hög allmänbildning eller god hälsa som är bunden till fungerande samhällsinstitutioner, där målet är i slutändan en ökad individuell tillfredsställelse som finns i kriteriernas uppdelning (Caselunghe m.fl., 2019). Valet att använda dessa kriterier är för att det anses fånga betydande delar av social hållbarhet i stort, men som i tidigare studier applicerats på landsbygden, och som i den här studien vill undersöka om det påvisar någonting om gruvindustrins verkan i den lokala sociala hållbarheten.

Delaktighet: Möjligheten för individen att kunna påverka i samhället och att delta i demokratiska processer på olika sätt som utformar samhället. Att invånarna får vara med i beslutsfattande processer som kan komma att påverka deras liv. Upplevelsen av delaktighet hos invånarna i samhället och att ha möjlighet att kunna få kontakt med myndigheter (Caselunghe m.fl., 2019; IAIA, u.å). I studien undersöks hur de olika aktörerna uppfattar att delaktigheten är bland invånarna, samt hur de aktivt arbetar för att låta invånarna bli delaktiga i olika processer kopplat till gruvindustrin. Det undersöks om det finns någon specifik anknytning mellan invånarnas delaktighet och gruvindustrin.

Sociala relationer: Chansen till god kvalitet på sociala kontakter och nära sociala relationer, resurser till föreningsaktiviteter och samarbeten. Att individen trivs med sitt umgänge och kan skapa en önskvärd familjesituation. Grundläggande mänskliga rättigheter som delas lika mellan kvinnor och män och mellan olika kulturer (Caselunghe m.fl., 2019; IAIA, u.å). Denna studie vill ta reda på vilka chanser det finns för individerna att knyta sociala kontakter genom exempelvis föreningsaktiviteter samt hur de lokala aktörerna aktivt arbetar för att hjälpa invånarna med detta i koppling till gruvindustrin.

Trygghet och hälsa: Att uppleva trygghet i alla sociala sammanhang, som på arbete, i skola, i hemmet och på offentliga platser. Att det också finns förutsättningar för hög livskvalitet med möjlighet till utveckling av social och mänsklig potential. Upplevelsen av fysisk och psykisk hälsa, och att det finns bra möjligheter för att själv kunna påverka sin livssituation och hälsa. Tillgången till möjligheter att minimera riskfaktorer såsom övervikt, rökning och stress (Caselunghe m.fl., 2019; IAIA, u.å). Studien vill genom denna kategori ta redan på om den upplevda tryggheten har någon koppling till gruvindustrin, och hur möjligheterna på orten är för att skapa en förändring i sin fysiska och psykiska hälsa kopplat till gruvindustrin.

Service och kommunikationer: Tillgång till kommersiell och offentlig service som barnomsorg, skola, vård, kollektivtrafik, livsmedel, post och drivmedel. Att ha tillgång till kvalité på infrastruktur (Caselunghe m.fl., 2019). I studien används kriteriet för att skapa en bild hur aktörerna arbetar med service och kommunikationer i relation till gruvindustrin.

Utbildning: Möjlighet till utbildning av olika slag och tillgång till den. Att kunna fullgöra utbildning utan att flytta från landsbygden. Tillgång till kvalificerade arbeten och nå skillnader mellan individer (Caselunghe m.fl., 2019). Kriteriet är användbart för att visa vilka utbildningsmöjligheter som finns på orten gruvindustrin ligger på och om gruvindustrin på något vis påverkar utbildningsmöjligheterna där.

Sysselsättning: Möjligheten att kunna försörja sig och alternativa arbetsplatser, att individen känner uppskattning av det arbetet som utförs. Genom lokal sysselsättning kan samhällets välbefinnande och hållbara fördelar förbättras och skapa mer möjligheter (Caselunghe m.fl., 2019; Esteves m.fl., 2017). Kopplat till denna studie används kriterier för att se om det finns alternativa sysselsättningar, hur de olika aktörerna aktivt arbetar för att skapa en variation för ortens invånare samt hur det står sig till gruvindustrin.

Ekonomisk fördelning: Syftar till skillnader i levnadsstandard mellan invånarna och uppdelningen mellan antalet markägare. Målet med ekonomisk fördelning inom den sociala hållbarheten är att individer uppnår rättvisa. Kriteriet sysselsättning angränsar även till ekonomisk fördelning, där det också går att ge ett mätvärde på hur individen har det i samhället (Caselunghe m.fl., 2019). Studien vill ta reda på om andra företag är lokaliserade i orten på grund av gruvindustrin, samt hur aktörerna möjligen påverkar detta. Till sist används kriteriet för att ge en indikation på hur levnadsstandarden möjligen skiljer sig mellan invånarna på orten och om gruvindustrin har en påverkan på potentiella skillnader.

Inom gruvindustrin är användandet av SKA lämpligt för att tillsammans med myndigheter, samarbeta fram ett hållbart samhälle att verka i. Dock uppmärksammar tidigare forskning att användandet av SKA kopplat till gruvindustrin många gånger anses bra i teorin men inte alls fungerar i praktiken. Till exempel använder forskning generella hypoteser som fakta genom att lova fler jobb och bättre välbefinnande för invånarna tack vare gruvindustrin (Suopajarvi, 2013). Hur väl hypotesen fungerar diskuteras sällan, inte heller hur den ska appliceras på den specifika gruvorten (Suopajarvi, 2013). Det är viktigt att istället se till platsen som gruvindustrin verkar på, som i den här studien på landsbygden och att därifrån utgå från vad som kan utvärdera den sociala hållbarheten på landsbygden och om det finns en potentiell koppling till gruvindustrin. Därigenom

vill den här studien ta reda på hur väl SKA och de redovisade sju kriterierna faktiskt lämpar sig till en landsbygd med koppling till gruvindustrin. Om de är tillräckliga för att säga något om gruvindustrins påverkan på den sociala hållbarheten eller om det möjligen finns bättre kriterier att använda. Kriterierna kommer omformuleras till frågor och användas som grundmaterial i intervjuer med aktuella aktörer.

3. Metod

I detta avsnitt kommer tillvägagångssätt som använts för att uppfylla studiens syfte samt besvarande av frågeställningar att beskrivas. Vidare kommer också metodvalets konsekvenser för undersökningen diskuteras. Till sist diskuteras studiens trovärdighet utifrån ett kritiskt förhållningssätt.

3.1 Studiens utformning

Den primära datainsamlingsmetoden för studien är semistrukturerade intervjuer. Denna insamlingsmetod är en del av kvalitativ forskningsmetod. Fördelen med kvalitativ forskningsmetod är att den är meningsfull och användbar samt att den går att tolka på flera olika sätt (Bryman, 2018 s. 457). Semistrukturerade intervjuer användes som Bryman (2018, s. 563) beskriver det, för att det finns önskvärda teman, men ändå viljan att få mer frihet och självständiga svar. Detta då frågor formulerades efter tema för att kunna besvara syfte och frågeställningar, men också för att utnyttja öppenheten så att respondenterna kunde komma med infallsvinklar och andra perspektiv på de utformade frågorna. Intervjuerna användes i den här studien för att ta reda på vilken roll gruvindustrin spelar för den sociala hållbarheten i Zinkgruvan. Vidare har de semistrukturerade intervjuerna kompletterats med dokumentanalys för att fylla ut svaren från intervjuerna.

3.2 Avgränsning och urval

För att uppnå syftet, att analysera vilken roll som gruvindustrin har för social hållbarhet på landsbygden, liksom om det finns likheter och skillnader i hur olika aktörer arbetar för att öka landsbygdens sociala hållbarhet med hjälp av gruvindustrin har en fallstudie genomförts. Att utföra en fallstudie innebär en ingående och detaljerad studie av en plats med sina specifika och sammansatta kvaliteter (Bryman, 2018 s. 96) och i den här studien avgränsningen till Zinkgruvan i Askersunds kommun. Avgränsningen är gjord för att kunna använda kriterierna ur en social konsekvensanalys till att utvärdera den sociala hållbarheten på landsbygden i en ort med aktiv gruvindustri.

De tillfrågade respondenterna är utvalda för att försöka samla in helhetsbilden av denna studies syfte. De är strategiskt utvalda så att studien kan få ett relevant resultat och att svaren får fler

infallsvinklar gällande betydelsefulla aspekter och egenskaper (Bryman, 2018 s. 496). Esaiasson m.fl. (2017 s. 267) beskriver det som en centralitet för att uppnå studiens syfte, genom att försöka nå de centralaste och viktigaste personerna på de tilltänka platserna. Respondenter för studien är Zinkgruvan Mining, Askersunds kommun, stadsbyggnadskontoret Sydnärke, länsstyrelsen Örebro län, region Örebro län och facklig representant och anställd från Zinkgruvan Mining.

Zinkgruvan Mining är företaget som driver gruvindustrin på platsen, respondenten därifrån arbetar som chef för kommunikation och samhällsansvar. Från Askersunds kommun intervjuades en utvecklingschef samt näringslivs- och kommunikationschefen. Stadsbyggnadskontoret i Sydnärke tillfrågades för att se hur det planeras och arbetas specifikt i förhållande till gruvindustrin. Intervjurespondenten från stadsbyggnadskontoret arbetar med att skapa detaljplaner för bland annat kommunen. Länsstyrelsen Örebro län samt region Örebro län kontaktades för att ringa in det större perspektivet av hur länet och regionen arbetar i förhållande till social hållbarhet och gruvindustrin. Intervjurespondenten från länsstyrelsen arbetar som enhetschef på landsbygd och näringsliv. Från region Örebro län intervjuades en person från avdelningen välfärd och folkhälsa. Slutligen kontaktades Zinkgruvan Minings fackförening för att samla in bilden av hur den sociala hållbarheten upplevs på platsen från de anställda.

Titel	Arbetsplats
Chef kommunikation och samhällsansvar	Zinkgruvan Mining
Utvecklingschef	Askersunds kommun
Näringslivs och kommunikationschef	Askersunds kommun
Planarkitekt	Samhällsbyggnad Sydnärke
Enhetschef på landsbygden och näringsliv	Länsstyrelsen Örebro län
Utvecklingsledare på välfärd och folkhälsa	Region Örebro län
Facklig representant	Zinkgruvan Mining

Tabell 1. Tabell över respondenterna med deras arbetstitel samt arbetsplats.

3.3 Forskningsteknik vid intervjuer

För att kunna genomföra de semistrukturerade intervjuerna skapades en intervjuguide. Denna fungerade som ett underlag för att rimliga frågor ställdes och att samtliga intervjupersoner svarade på samma fråga. Frågorna var öppet formulerade för att ge intervjupersonen utrymme för egna tolkningar, samt öppna upp för uppföljningsfrågor för att kunna knyta an till de tematiska frågorna (Esaiasson m.fl., 2017 s. 274). Intervjuguiden var till stor hjälp för att kunna vara säker på att samma frågor ställdes till alla berörda personer, och att därefter kunna göra en analys på svaren. Det ansågs viktigt att alla respondenter svarade på samma frågor, för att kunna ställa svaren mot varandra och få en överblick över hur det arbetas med den sociala hållbarheten samt hur den upplevs på platsen. Intervjuguidens frågor rangordnades efter vad som ansågs kunna hänga ihop och ge en röd tråd i frågorna. Inledningsvis informerades det om studiens syfte, vad dessa intervjuer går ut på och varför personen är tillfrågad. Därefter inleddes intervjun med frågor kring respondentens yrkesroll. Denna del är bra för att öppna rummet och skapa en trygghetskänsla mellan mig som intervjuare och respondenten.

Intervjuguidens huvuddel är uppbyggd på sju punkter om hur social hållbarhet på landsbygden kan uppnås, från rapporten *Indikatorer för socialt hållbar utveckling på landsbygden* skriven av Caselunghe m.fl. (2019). Utifrån dessa punkter formulerades relevanta frågor som anses kunna ge tydlig bild över hur de arbetar med respektive område. Intervjufrågorna formulerades efter att vara begripliga, neutrala och icke-ledande genom att vara enkla och tydliga. Det var dock en svårare uppgift än trott, under intervjuerna behövdes minst en fråga specificeras mer. Vidare tillkom frågan om inflyttning i guiden, för att utveckla perspektivet och koppla frågorna ytterligare till gruvindustrin.

Syftet med att använda semistrukturerade intervjuer var även att på ett ingående sätt förstå hur lokala aktörer uppfattar att gruvindustrin har en betydande roll, samt hur de arbetar i koppling till gruvindustrin. Det bedömdes även att det var fördelaktigt eftersom intervjupersonerna i denna studie besitter större vetskap om det undersökta området och därför kunde styra diskussionen i relevant riktning. Intervjuguiden som användes i de semistrukturerade intervjuerna finns i slutet av uppsatsen som bilaga 1.

3.4 Genomförande

Tre av intervjuerna genomfördes på plats medan fyra av intervjuerna genomfördes på distans, två via telefon och två via Teams. Att använda olika sätt att genomföra intervjuerna på kan medföra olika utfall. Exempelvis är det, vid en fysisk intervju, möjligt att analysera kroppsspråk, men också lättare att uppfatta pauser som uppstår som via Teams eller telefon blir mycket svårare. Att genomföra de sista fyra på distans gav även ett effektivare arbete än att resa till bland annat Askersund.

I inledningen av intervjuerna frågades respondenten om det var okej för respondenten att samtalet spelades in. Detta önskades för att kunna närvara mer vid samtalen med större koncentration och engagemang, samt att det senare skulle finnas möjlighet för djupare analys av intervjuerna. Respondenterna har varit väl informerade om varför de är tillfrågade och syftet med den här studien. Det upprepades även vid intervjutillfället samt informerades om var frågorna i intervjun var hämtade från. Denna information gavs för att etiska principerna är viktiga att beakta och ge trygghet för respondenterna att de inte ska känna sig utlämnade med vad dem ger för svar.

3.5 Andra källor till empiriska data

Ytterligare material som används för att besvara syftet och frågeställningarna är dokumentanalys. Den genomförs genom att finna det huvudsakliga innehållet i ett dokument med noggrann läsning av ett dokumentets helhet men också noggrant i dokumentets olika delar. Detta för att samla in det centrala i texten, då helheten av ett dokument kan antas vara något annat än kärnan av delarna (Esaiasson m.fl., 2017 s. 211). Dokumentanalys innefattar dokument som representerar ett företag eller organisation (Bryman, 2018 s. 676). Dokumentanalysen har använts som komplement till vissa av svaren som gavs under intervjuerna. Det handlar främst om olika projekt som genomförs tack vare Zinkgruvan Mining eller kopplat till Zinkgruvan. Likt vad Bryman (2018, s. 676) skriver går det inte att förlita sig helt på vad dokumenten säger om hur en organisation faktiskt fungerar i vardagen. Därför används dokumenten i den här studien till att försöka hitta konkreta exempel på vad organisationerna gjort i respektive kriterier. Relevanta dokument har främst hittats på aktörernas respektive hemsida, men även genom sökning via Google på Zinkgruvan och social hållbarhet. Ytterligare har information från myndigheter används för att beskriva händelser som togs upp under intervjuerna, men som aktörens hemsida inte förklarar vad det inneburit.

3.6 Bearbetning och analys av data

Efter varje intervju startade processen att transkribera. Detta gjordes med hjälp av verktyget *transkribering* i Word. För att säkerställa att transkriberingen blev korrekt, lyssnades även intervjuerna igenom. Från transkriberingen gick det att skapa en ytterligare överblick över vad de tillfrågade personerna svarat samt att kunna skapa en analys av svaren. Efter transkriberingen fastslogs hur datan skulle redovisas genom de sju valda kriterierna från teoridelen som också frågorna i intervjuerna baserades på. Utifrån detta analyserades svaren efter vad som var relevant för att kunna besvara syftet och frågeställningarna. Följaktligen delades svaren från respondenterna in i olika underkategorier för att möjliggöra uppfattningar om likheter och skillnader för att vidare kunna dra slutsatser genom studiens analysmodell.

3.7 Studiens trovärdighet

För att upprätthålla hög validitet, att studien mäter det den säger att den mäter, tänktes det noggrant ut vilka personer som var lämpliga att intervjuas. Olika delar i samhället som på något sätt kan ha en uppfattning om den sociala hållbarheten. Därför eftersöktes det planerare eller kunnig person inom social hållbarhet på Zinkgruvan Mining, Askersunds kommunen, stadsbyggnadskontoret Sydnärke och länsstyrelsen Örebro län. Dock skickades dessa mejl ut till respektive informationsmejl, för att därigenom få kontakt med mest lämplig person. Reliabiliteten påverkas därför av vilka som ansvarar för informationsmejlen och kopplade mejlet vidare. Personerna som sedan kom i kontakt med ansågs för studiens del vara relevanta och därför godkändes de att gå vidare med. Men för att skapa en större validitet i form av trovärdighet och överförbarhet skulle det vara bra att intervjua fler på respektive arbetsplats, för att få en mer samlad bild över hur de arbetar med social hållbarhet i koppling till gruvindustrin. Ytterligare kontaktades personer som rekommenderades av redan rekryterande intervjupersoner, för att få in fler svar till studien.

En annan viktig aspekt att diskutera är att intervjuerna både blev på plats och på distans. Den personliga upplevelsen är att som förstagsintervjuare kändes det mer bekväm och tryggt på plats jämfört vad upplevelsen gjorde på distans. Det bör dock poängteras att upplevelsen är att detta inte haft en påverkan på svaren utan att alla tillfrågade svarade med djupgående svar på alla frågor som ställdes. Intervjuerna som skedde över telefon följde ett lite högre tempo i jämförelse med på plats eller via Teams, detta då det upplevdes svårt att förstå var intervjurespondenten var i

sina tankar och pauser. Att se en person, gör det lättare att också läsa av var personen är i sitt svarande. Detta är enligt Bryman (2018 s. 583–584) vanligt förekommande, att det är svårare att intervjua på telefon. Trovärdigheten i studien kan upplevas mindre pålitlig då studien är genomförd med endast en författare. Studien baseras helt på vilka infallsvinklar som författaren valt att ta med, för att förmedla ett svar till syftet och frågeställningarna. I den mån det gått har det försökts hålla författarens personliga tolkningar från arbetet. Det är också som Bjereld m.fl. (2018 s. 105) uttrycker det att intervjuernas utfall beror på den uppstådda personkemin, och kan därigenom ha betydelse i vilka svar som gavs. Andra svårigheter med att lyfta fram svaren korrekt är att respondenterna efterfrågade anonymitet och att det därigenom skapats en större försiktighet i vilka vinklar som lyfts fram. Även som författare ansågs detta rimligt för att minimera potentiella missförstånd och skapande av konflikt mellan berörda respondenter.

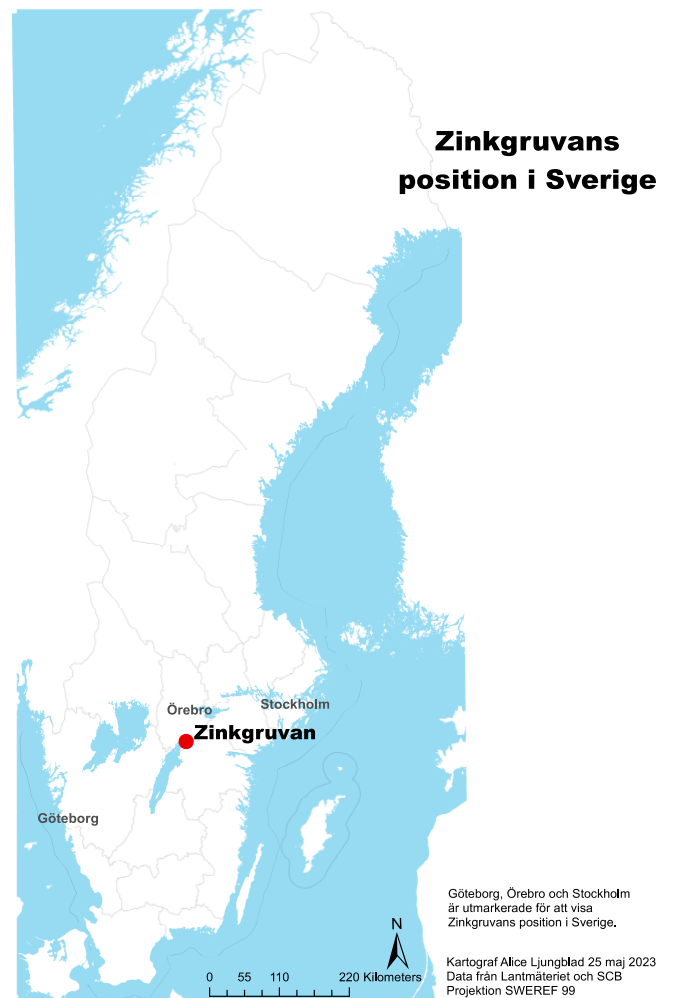
Vidare handlar det också om intervjurespondenternas vinkel på svaren de angav. De kan ha och åsikter som nödvändigtvis inte speglar hela företagets och kan ge en vinklad version av informationen. Därför är pålitligheten viktig att stärkas genom att fler personer tillfrågades. Det handlar om att exempelvis på Askersunds kommun, är två tillfrågade och ytterligare en på samhällsbyggnad Sydnärke, som har stark koppling till kommunen, som kan ge olika infallsvinklar hur de jobbar med social hållbarhet och gruvindustrin. Tidsbegränsningen för denna studie satte stopp för att fråga fler, men det anses ändå vara tillräckligt med material samlades in för att kunna besvara studiens frågeställningar. En annan tidsaspekt är tiden när genomförandet av projekt och åtgärderna som respondenterna förklarade att de gjort. Under intervjuerna diskuterades aldrig när dessa händelser ägde rum, vilket i efterhand gör det svårare att sätta i kontext hur mycket som det faktiskt arbetas med projekt i koppling till gruvindustrin, eller att skapa en uppfattning om vad som anses rimligt eller inte att genomföra. En annan viktig aspekt att diskutera är att respondenternas svar endast upplevdes positiva. Det uppkom inte några negativa aspekter eller problematiska händelser, varken från aktörerna från kommunen, från gruvindustrin eller den fackliga representanten. Inte heller länsstyrelsen eller regionen hade något negativt att nämna. Det kan möjligen vara så att det finns ett gott samarbete och att respondenterna är nöjda. Det kan också finnas en rädsla för att skapa mindre bra stämning mellan respondenterna då det är en liten ort som studien utförs på, samt att kommunen som orten tillhör inte heller är stor.

4. Resultat

Följande del redovisar kort historia om Zinkgruvan och dess position i Sverige. Sedan redovisas hur respondenterna svarat under de semistrukturerade intervjuerna som följs av en kompletterande dokumentanalys. Uppdelningen i följande kapitel sker efter de sju kriterierna som används i intervjuerna.

4.1 Studieområde Zinkgruvan

Zinkgruvan är en ort belägen i Askersunds kommun i södra Närke, Örebro län. På orten finns landets sydligaste underjordsgruva, som fortfarande är i drift. Gruvan är geologiskt sett en sidogren från bergslagets malmer (Gunnarsson & Gunnarsson, 2007 s. 9). Gruvdriften har varit i bruk sedan 1857 då det belgiska företaget Vieille Montagnes köpte platsen. I samband med skapades samhället Zinkgruvan som fortfarande är ett samhälle än idag (Gunnarsson & Gunnarsson, 2007 s. 22 - 32). Socialt ansvar var något ovanligt på 1800-talet och något som väckte stor uppmärksamhet då Vieille Montagnes hade en god omsorg till sina anställda. Företaget instiftade bland annat en hjälpkassa för sjukvård och läkemedel till företagets anställda och familjer (Gunnarsson & Gunnarsson, 2007 s. 27). 1995 såldes gruvan till Australienska North ltd som 1997 bytte namn till Zinkgruvan Mining (Gunnarsson & Gunnarsson, 2007 s.91,94). År 2000 blir Zinkgruvan Mining uppköpta av Rio Tinto men det dröjer bara till 2004 innan Lundin Mining övertog gruvan, som fortfarande idag står som ägare (Gunnarsson & Gunnarsson, 2007 s. 95, 105).

Figur 1. Zinkgruvans geografiska position i Sverige

4.2 Delaktighet

En viktig del av social hållbarhet är att invånarna i ett samhälle känner sig delaktiga i processer som kan påverka deras liv. Kan gruvindustrin påverka delaktigheten bland invånarna i Zinkgruvan och hur arbetar lokala aktörer för att möjliggöra att invånarna känner sig delaktiga i gruvsamhället.

Delaktigheten upplevs på olika nivåer av respondenterna. Utvecklingsledare på region Örebro län menar att det inte finns en direkt koppling mellan regionen och medborgarna. Regionen fungerar i stället som en länk mellan den nationella och kommunala nivån. Regionen behöver jobba igenom kommunen för att nå medborgarna, och detta gör regionen genom olika projekt. För tillfället går det inte att hitta projekt kopplat till Zinkgruvan från regionen. Därför anses det också svårt att svara på hur regionen faktiskt uppfattar delaktigheten i Zinkgruvan och om det finns någon koppling till gruvindustrin.

Näringslivschefen på Askersunds kommun menar att delaktigheten beror på vad som ska göras. Det är exempelvis skillnad i om det ska skapas en ny gruva eller att underhålla en som redan finns. Det som syns i Askersunds kommun är att invånarna har en hög acceptans till gruvindustrin, då den har funnit i så många generationer. Acceptansen tar kommunen inte för givet, och därför hålls goda dialoger med samhället. Gruvföretaget bjuder in invånarna till samtal om vad som kan ske och vad som aktivt arbetas med för att skapa en bättre levnadsstandard. Två gånger om året bjuder Zinkgruvan Mining in till dialogmöten för invånarna och företaget. Inbjudan till dessa dialogmöten annonseras digitalt på företagets Facebook-sida och deras hemsida, samt informationsblad i ortens alla brevlådor.

Utvecklingschefen på Askersunds kommun, menar att det handlar om den politik som valts fram. Det finns inte ett facit på vad som är rätt eller fel, det arbetas bara olika. För tillfället finns en representativ demokrati i kommunen, politikerna anses vara valda av folket och därigenom finns delaktigheten. Utvecklingschefen på Askersunds kommun poängterar att politikerna upplevs lyhörda, då nästan alla i kommunen har någon form av koppling till det politiska styret, vilket är vanligt för en landsbygdskommun. Om det påverkas av gruvindustrin eller inte är det svårt att svara på, utvecklingschefen menar att som kommun uppfattar de en stark delaktighet från

invånarna till gruvindustrin samt att gruvindustrin låter invånarna vara delaktiga i beslut som kan påverka invånarna.

Planarkitekten på Samhällsbyggnad Sydvärke förklarar att i arbetet med att ta fram detaljplaner är det viktigt att höra vad berörda invånare har att säga. Det handlar om att ta in aspekter från både företagen och privatpersonerna. Planarkitekten uttrycker också att det finns ett stort intresse från invånarna av att vara delaktig i frågor som ger förändringar i samhället och specifikt i frågor som berörs av gruvindustrin. Det förklaras vidare att det är ett stort intresse i frågorna som rör miljön, till exempel föroreningar i marken som historisk påverkats av gruvindustrin. Delaktigheten upplevs stor i frågor rörande miljön av planarkitekten då invånarna vill känna sig trygga med att gruvindustrin är en säker industri att leva nära. För att öka tryggheten för invånarna berättar planarkitekten att Zinkgruvan Mining är med och informerar invånarna om vad som sker i samhället.

Från företaget Zinkgruvan Minings sida berättar kommunikationen att företaget skickar ut enkäter som de kallar för *pulsundersökning* till invånarna för att undersöka hur företaget uppfattas. Detta sker två gånger årligen. Tolkningen från tidigare pulsundersökningar är att invånarna är neutrala till deras arbete men kan uppleva det lite svårt att svara på vissa frågor och specifikt de som är kopplade till social hållbarhet. Undersökningar är till för företaget att kunna agera i frågor där invånarna upplever att företaget gör bra eller mindre bra från sig. ”Undersökningen riktar sig till invånare över 18 år i Zinkgruvan, Åmmeberg, Askersund och Godegård. Ett slumpmässigt urval bjuds in till att registrera sig för att delta i undersökningarna, men alla är välkomna att delta” (Voconiq, 2022, s.2).

Den fackliga representanten från Zinkgruvan Mining svarar att delaktigheten är god bland de anställda. Upplevelsen är positivt till att företaget bjuder in till dialogmöten två gånger om året. Ytterligare poängteras att företaget årligen satsar mycket pengar på samhället runt omkring i kommunen, ”vilket speglar att det finns en högre acceptans för företaget, man ser att det är en del av samhället; inte bara stör utan även stöttar” (Facklig representant, personlig kommunikation, 15 maj, 2023).

4.3 Sociala relationer

I den sociala hållbarheten är det betydande att individen har möjlighet till sociala kontakter och nära relationer. Detta kan ske genom bland annat föreningsaktiviteter som lokala aktörer kan vara med att stötta i. Detta kopplar samman med att individen ska känna sig nöjd och må bra i sin livssituation. Har gruvindustrin någon påverkan i de stöttningar som lokala aktörer gör och i invånarnas välmående? Specifik för gruvindustrin är att den inte kan flyttas efter var arbetskraften finns, utan arbetskraften måste flyttas till industrin. Därför är det också tillfrågat hur synen är på inflyttningen till kommunen kopplat till gruvindustrin och vilka konsekvenser det kan få för den sociala hållbarheten i Zinkgruvan.

4.3.1 Föreningsliv och lokala nätverk

Från region Örebro län berättar utvecklingsledare att de har ett bra samarbete med exempelvis Riksidrottsförbundet, för att säkerställa att hela länet har goda möjligheter till föreningsaktiviteter. Satsningarna från deras håll handlar till stor del om var de ger bäst hjälp för invånarna. Summan är att regionen arbetar överlag med att främja föreningsliv, men inget som direkt kopplas till gruvindustrin eller till Zinkgruvan som ort.

Det arbetas aktivt med att främja föreningsaktiviteter av olika slag och lokala nätverk i Zinkgruvan som ort men även i hela kommunen. Utvecklingschefen på Askersunds kommun menar att föreningsaktiviteter främjas dels genom att kommunen delar ut bidrag, främst till ungdomsverksamheter, vilket är lika över hela kommunen. Det finns ett gott samarbete mellan kommunen och Zinkgruvan Mining, som sponsrar föreningsaktiviteter. Till exempel enligt pulsundersökningen bidrog Zinkgruvan Mining med 15750 SEK till Zinkgruvan IF och deras ungdomsverksamhet 2022 (Voconiq, 2022). Näringslivschefen på Askersunds kommun fyller i att det handlar om allt från sportaktiviteter till olika kultursatsningar.

Vilka som Zinkgruvan Mining finansiellt stöttar sträcker sig i tre lager menar kommunikátören på Zinkgruvan Mining, se figur 2. Första lagret är Zinkgruvan, andra lagret Åmmeberg och tredje lagret Askersund kommun. Kommunikátören menar att de satsar mer i närområdet och håller sig helt inom kommungränserna. Vidare gör Zinkgruvan Mining samhällssatsningar, där de tittar på vilka behov som kan stöttas. Zinkgruvan Mining har till exempel gjort satsningar i andra företag i

kommunen, för att inte låta hela kommunen vara beroende av dem som företag. Allt för att säkra upp samhället ifall det skulle gå mindre bra för Zinkgruvan Mining och gruvindustrin. Mer om detta presenteras i 4.7 Sysselsättning.

Den fackliga representanten fyller i att det går att söka stöd från Zinkgruvan Mining. Exempel på detta är en skateboardförening som sökte bidrag för att skapa en ny skateboardpark. De fick finansiellt stöd i form av arbete med vissa krav, att förberedelser skulle vara gjorda innan Zinkgruvan Mining slutförde projektet. Ytterligare exempel är att Zinkgruvan Mining har delat ut stipendium till en hel klass, för skolresa till Michigan, USA. Det visar att Zinkgruvan Mining finns till finansiell hjälp för att låta de sociala relationerna bli bättre genom föreningsliv och lokala nätverk.

Trots att gruvföretaget har ett stort inflytande på orten, menar utvecklingschefen att kommunen inte satsar mindre på föreningsaktiviteter i Zinkgruvan än i andra delar av kommunen. Det är en generell fördelning av ekonomiska resurser över hela kommunen. Föreningar eller företag som verkar på orten har större möjlighet till draghjälp av gruvföretaget. Detta gör också att samhället har en ”ovanligt stark koppling till gruvföretaget jämfört med samhällen med andra typer av företag” (Utvecklingschef Askersunds kommun, personlig kommunikation, 4 maj, 2023). Detta menar utvecklingschefen är vanligt förekommande för samhällen kopplade till en gruvindustri, att det finns en stark koppling mellan samhälle och industri.

Figur 2. Illustration över hur de tre olika lager av satsningar som kommunikatören på Zinkgruvan Mining beskriver.

4.3.2 Nöjdhet

Planarkitekten poängterar att det handlar om kommunikation och information i arbetet att göra invånarna tillfreds. Det innebär för planarkitekten att vara ute i god tid och att hålla en dialog med invånarna redan när planeringen börjar. Detta för att medborgarna ska känna sig hörda, vilket gäller både privatpersoner och företag. I koppling till gruvan blir det återigen tydligt att Zinkgruvan Mining är delaktig i processer som rör gruvindustrins arbete och som kan komma att påverka invånarna. Vidare upplever planarkitekten att dialogen är god mellan kommunen och Zinkgruvan Mining, att den goda dialogen skapat en trygg relation och öppenhet för parterna, så att aktörerna tillsammans kan arbeta för nöjda invånare.

Att göra alla invånare nöjda är enligt näringslivschefen på Askersund kommun en utmaning. Detta eftersom befolkningen i kommunen är uppdelade, 1/3 av invånarna bor i centralorten Askersund, 1/3 bor i mindre tätorter i kommunen och 1/3 bor på ren landsbygd. Näringslivschefen nämner att de arbetar aktivt med att inte låta allt hamna i centralorten, vilket inte främjar tillfredsställandet, samtidigt har en stark centralort sina fördelar. Det är en utmaning att hitta var det är bäst att rikta arbetet och vad som behövs i större utsträckning. Utvecklingschefen på Askersunds kommun menar att erbjuda möjligheter för invånarna att känna sig tillfreds på en specifik plats kan vara svårt, och att därför erbjuda möjligheterna men en bit bort från var invånaren bor. Det kopplas också ihop med den politiska grundsynen, vilka möjligheter invånarna har för att känna sig tillfreds. Utifrån detta syns inte en direkt koppling till gruvindustrin, där de lokala aktörerna inte specifikt arbetar med koppling till gruvindustrin, utan att det handlar om ett generellt arbete för en landsbygdskommun.

Från Zinkgruvan Minings håll menar kommunikatören att de genom sina enkäter arbetar med att göra invånarna tillfreds i närområdet, men också i hela kommunen. De använder samma tre lager, som tidigare nämnts (se figur 2), i storleken på satsningarna. Dessa tre lager finns efter hur det anses att invånarna drabbas av gruvan, där bland annat vibrationer från sprängningar är en sådan effekt som känns i Zinkgruvan men inte i orterna runt omkring. Med detta intresserar sig Zinkgruvan Mining först och främst för Zinkgruvan som ort och därefter Åmmeberg och resterande av Askersunds kommun. Med hjälp av enkätsvaren menar kommunikatören att de kan hitta förbättringsmöjligheter för att bidra med så att invånarna känner sig nöjda i samhället de är

en del av. Den fackliga representanten berättar att Zinkgruvan Mining tillfredsställer sina anställda väl genom förmåner. Dessa förmåner handlar exempelvis om friskvårdsbidrag, en tandvårdsförsäkring, sanktionerade lunchkostnader samt lönebonus vid bland annat goda resultat, bra produktion och få olycksfall.

4.3.3 Inflyttning

Synen på om inflyttningen till Zinkgruvan sker på grund av gruvindustrin är delade meningar om från de tillfrågade aktörerna. Kommunikatören på Zinkgruvan Mining menar att det sker en inflyttning till orten på grund av gruvindustrin. Det skulle inte bo lika många i Zinkgruvan som ort om inte företaget fanns på platsen. Så länge företaget existerar där, kommer det ske en efterfrågan på bostäder på orten. I Askersunds kommuns översiktsplan för 2014–2025 (u.å.a) beskriver kommunen att Zinkgruvan blir en attraktiv bostadsort genom bland annat gruvindustrin och att en utveckling av orten kan ske genom förtätning i eftertraktade lägen. Ytterligare menar Askersunds kommun att en förtätning i Zinkgruvans tätort är möjlig genom att skapa LIS-område¹ (Askersunds kommun, 2016). Utvecklingschefen på Askersunds kommun fyller i att det överlag i kommunen sker en inflyttning tack vare gruvindustrin och att arbetskraften ofta flyttas mellan gruvorna i Sverige. Detta för att det inte finns så många andra alternativ för de som jobbar i gruvindustrin. Näringslivschefen på Askersunds kommun menar att det sker en inflyttning till kommunen tack vare samspelet mellan andra betydande delar för kommunen, som bland annat turistnäringen. Detta samspel finns till följd av ett samarbete mellan Askersunds kommun och Zinkgruvan Mining, vilket redovisas senare i kapitel 4.7 Sysselsättning. Däremot menar den fackliga representanten från Zinkgruvan Mining att det inte sker någon inflyttning till Zinkgruvan som ort på grund av gruvindustrin, men att det har skapat en förändring från att vara en typisk bruksort till att idag välkomna alla att bo i Zinkgruvan, även om du inte har en koppling till företaget. Planarkitekten på Samhällsbyggnad Sydnärke tycker att det är svårt att helt säga om inflyttningen sker till just Zinkgruvan på grund av gruvindustrin, då det inte syns någon etableringsvilja av nybyggnation på orten, utan att det sker mer i exempelvis Åmmeberg, en ort tio minuter bort med bil från Zinkgruvan.

---

¹ LIS-område står för områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen och innebär att det finns möjlighet att få undantag från strandskyddsbestämmelserna som är vanligtvis är på 100m avstånd.

4.4 Trygghet och hälsa

Att invånarna känner trygghet till sina sociala sammanhang och trygghet till en god hälsa samt möjligheter till att förändra sin hälsa. Kan gruvindustrin påverka detta något och hur jobbar de lokala aktörerna för att främja detta i en relation med gruvindustrin.

4.4.1 Trygghet

Den generellt upplevda tryggheten i Zinkgruvan upplevs av respondenterna vara god, planarkitekten på Samhällsbyggnad Sydnärke upplyser om att det inte sker många otrygga händelser i Zinkgruvan och att det främjar att invånarna känner sig trygga. Utvecklingschefen på Askersunds kommun håller med i detta och förklarar att kommunen genomgående arbetar med trygghetsrapportering och följer upp hur invånarna upplever sitt bostadsområde. Näringslivschefen på Askersunds kommun uttrycker att Zinkgruvan är landsbygdsskyddat och upplevs tryggt i jämförelse med större tätorter, att invånarna litar på sina grannar och vågar i större utsträckning lämna huset olåst eller nyckeln kvar i bilen. Hur gruvindustrin påverkar planarkitektens, utvecklingschefen och näringslivschefens arbeten med att skapa trygghet i Zinkgruvan framkom inte i intervjuerna samt ytterligare dokumentation om det har heller inte hittats.

Kommunikatören på Zinkgruvan Mining berättar att detta är en fråga de har med i sina undersökningar och att de senast frågade om hur trygga invånarna känner sig runt sina grannar. Svaren från tidigare undersökningar har varit att invånarna i Zinkgruvan upplever trygghet. Om tryggheten har koppling specifikt till gruvan eller om det är allmän landsbygds-trygghet kan inte kommunikatören svara på.

Den fackliga representanten menar att orten anses trygg. Största andelen invånare har en koppling till gruvan och vet vad det handlar om och genom det litar många på sitt samhälle. Dessutom hjälper Zinkgruvan Mining invånarna om något skulle gå sönder eller om något händer i området. Invånarna kan då rapportera detta till företaget som tar hand om det, vilket enligt den fackliga representanten skapar en trygghetskänsla i Zinkgruvan.

Respondenterna menar att invånarna på orten anses trygga i sin omgivning med sina grannar, men även att de upplever trygghet till gruvindustrin som dominerar på orten. Möjlighet till denna

trygghet kan bero på att Zinkgruvan Mining bjuder in till dialogmöten två gånger årligen, där företaget informerar om kommande händelser på orten som kan påverka i samhället, men också ger ut en tidskrift där företaget berättar om sina pågående projekt inom företaget, så att berörda individer kan känna sig uppdaterade om gruvindustrins sociala påverkan.

Den fackliga representanten anser också att tryggheten på företaget är god och att företaget blivit bättre på att skapa trygghet genom att jobba mer med säkerheten. Zinkgruvan Mining skapar bättre gruppdynamik och anordnar heldagar där de anställda får vara med och prata om säkerhet och trygghet.

4.4.2 Upplevd hälsa

I frågan om hur invånarna har möjlighet till att förändra sin upplevda hälsa menar planarkitekten att de arbetar för att skapa tryggare platser genom bland annat bättre vägar och bra belysning, genom detta skapas bättre områden att leva och känna sig trygg i. Utvecklingschefen menar att det finns goda möjligheter runt Zinkgruvan att ändra sin upplevda fysiska hälsa. Orten ligger i en fin natur med goda möjligheter till motion året runt. Genom att det finns stort föreningsliv i kommunen menar näringslivschefen att det finns goda möjligheter till att ändra sin upplevda hälsa. Kommunen arbetar också för att skapa ytterligare möjligheter, ett exempel på detta är byggandet av ett kulturhus i samband med att en ny högstadieskola byggdes inne i Askersund. Detta har givit möjligheter att mötas och skapa sociala sammanhang i föreningar, trots att de mer spontana mötesplatserna generellt är färre i kommunen. Från regionens del arbetar de aktivt för att alla delar av länet ska uppleva god hälsa genom bra möjlighet till motion och sociala möten. Specifika projekt kopplade till Zinkgruvan eller Askersund kommun från regionens del kunde inte hittas, för att fylla ut med relevant exempel på om gruvindustrin spelar någon roll i arbetet. Inte heller någon ytterligare dokumentation om hur Askersunds kommun eller Samhällsbyggnad Sydnärke arbetar med hälsa kopplat till gruvindustrin.

Kommunikatören på Zinkgruvan Mining upplever att de erbjuder möjligheter till förändring av hälsan genom sina enkäter, där invånarna kan uttrycka sig om det saknar någon möjlighet. Vidare menar kommunikatören att företaget är lyhörda och hjälper till med vad de kan hjälpa till med. Den fackliga representanten påpekar att det finns möjligheter till förändring. Som anställd finns

det hanteringssystem för avvikande beteende, där alla ärenden behandlas. Företaget ser också till att det inte dammas för mycket i området och att det inte ska påverka invånarnas upplevda hälsa.

4.5 Service och kommunikation

Hur invånarnas tillgång till kommersiell och offentlig service är i Zinkgruvan och om gruvindustrin påverkar detta samt hur aktörer arbetar med serviceutbud på orten. Hur arbetar de lokala aktörerna för att invånarna ska kunna ha ett enklare vardagsliv i en gruvort?

Landsbygds- och näringslivschefen på länsstyrelsen Örebro län förklarar att länsstyrelsen arbetar med landsbygdsprogrammet, som är skapat för att stötta servicen på landsbygden. Dock är deras arbete mer fokuserat på lantbrukare och inte de övriga delarna av en landsbygdskommun som en gruvort likt Zinkgruvan, inte heller någon specifik koppling till gruvindustrin.

Utvecklingschefen på Askersunds kommun förklarar att i Zinkgruvan finns det en förskola som kommunen driver. I övrigt finns vårdcentral, hemtjänst och mattjänst i Askersund. Övrigt i Zinkgruvan finns det kommersiell service i form av en kiosk. Det är ingen livsmedelsbutik, men näringslivschefen menar att det är en entreprenör som också ska vilja driva den. Kiosken erbjuder möjligheter som paketinlämning. Kommunikatören poängterar att Zinkgruvan Mining som företag stöttar kiosken genom att flitigt använda den för att den ska finnas kvar på orten. Kommunikatören fortsätter med att kiosken är viktigt för invånarna i Zinkgruvan också. Annat stöd som Zinkgruvan Mining gjort på orten är att de finansierade ombyggnation av förskolans innergård.

En form av kommunikation är kollektivtrafiken, som styrs av regionen. Kollektivtrafiken till och från Zinkgruvan är gles. Utvecklingsledaren på region Örebro län förklarar att många turer har behövt dras in på grund av dålig beläggning, men de håller en ständig dialog för hur det kan förbättras. Indragningen av kollektivtrafiken möter kritik från medborgarhåll. Utvecklingschefen på Askersunds kommun menar också att befolkningen i området i största mån har tillgång till bil och att det finns möjligheter att beställa kollektivtrafik om det skulle behövas vid tillfällen. Utvecklingschefen menar att den anropsstyrda trafiken har ersatt mycket av kollektivtrafiken i Zinkgruvan. Om gruvindustrin efterfrågar en kollektivtrafik eller inte framkom aldrig eller hur aktörerna arbetar för att underlätta för anställda på Zinkgruvan Mining att pendla med buss.

4.6 Utbildning

Vilka möjligheter som invånarna på orten har för att utbilda sig utan att flytta därifrån samt om de lokala aktörerna påverkar möjligheten något. Vilken påverkan har gruvindustrin?

Förutom förskola finns det inga ytterligare utbildningsmöjligheter i Zinkgruvan. Från förskoleklass till årskurs 3 är det skola i Åmmeberg och från årskurs 4 till årskurs 9 är det skola i centralorten Askersund. Gymnasieskola finns inte i kommunen, utan i grannkommunen Hallsberg, som Askersunds kommun är med och stöttar. För att göra det möjligt att bo i Zinkgruvan och gå i skolan erbjuds skolskjuts, vilket utvecklingschefen förklarar är något som enligt lag måste finnas. Vidare för att möta befolkningens utbildningsnivå menar utvecklingschefen att det finns ett bra samarbete med lokalt näringsliv. Askersund kommun skriver på sin hemsida att de skapat ett näringslivsprogram för en god och hållbar utveckling. I programmet presenteras kompetensförsörjning som ett fokusområde, där utbildning lyfts fram som en grund till ett hållbart liv, att varje individ får möjlighet till egen försörjning och till meningsfull sysselsättning (Askersunds kommun, u.å.). Att varje individ också får tillgång till bra utbildning i alla led, från förskola till universitet. För att nå dessa mål skriver Askersund kommun (u.å.) att det är viktigt med en bra samverkan mellan utbildning och näringsliv så att framtidens efterfrågan på arbetsmarknad kan nås.

Näringslivschefen på Askersunds kommun är inne på samma spår och förklarar att ibland gör kommunen olika satsningar i skolan som till exempel 2018, då det gjordes en satsning för årskurs 9. Denna satsning innebar att vissa lektioner var inriktade mot gruvindustrin där eleverna fick prova simulatorer som illustrerade maskinkörning nere i gruvan. Näringslivschefen menar att detta ledde till att fler elever sökte sig till gymnasieprogrammet med inriktning mot gruvindustrin. Kommunikatören på Zinkgruvan Mining fyller i att programmet inte tar emot så många elever, men att de kan erbjuda praktikplatser på Zinkgruvan Mining. Den fackliga representanten flikar in med att det krävs minst en gymnasial examen för att kunna få söka arbete hos Zinkgruvan Mining. Tillbaka i historien kom det till då många elever struntade i att ta en gymnasieexamen, för de visste att de skulle arbeta i gruvan ändå. Företaget ville inte ha en personal som varken kunde läsa eller skriva, så de införde kravet.

Kommunikatören på Zinkgruvan Mining menar att företaget har omkring 90 olika yrkesroller, som gör att företaget erbjuder en bredd och möjligheter till olika arbeten. För att matcha utbildningsnivån för alla yrken inom gruvindustrin krävs det att företaget rekryterar personal från andra delar av Sverige eller världen, som har den bergsinriktade kunskapen. Utvecklingschefen på Askersunds kommun nämner också att utbildningsnivån i Askersunds kommun är relativt låg, men poängterar att det inte är att förväxla med kompetens. För trots utebliven eftergymnasiaexamen kan en individ besitta goda kunskaper. Utvecklingsledare på region Örebro län menar att regionens arbete kopplat till kompetens och utbildning handlar om att ge stöttning och underlätta för invånarna att skapa en relevant utbildning som också leder till jobb. Dock hur det är kopplat till gruvindustrin nämnde utvecklingsledaren inte, och någon dokumentation har inte kunnat hittats.

4.7 Sysselsättning

Vilka möjligheterna invånarna på orten har till sysselsättning både inom gruvindustrin och i yrken med koppling till gruvindustrin. Hur arbetar de lokala aktörerna för att skapa mer sysselsättning i gruvorten?

I Zinkgruvan är Zinkgruvan Mining den dominerande arbetsgivaren. Den fackliga representanten upplyser om att företaget är lyhörda för att hjälpa invånarna till arbete. Både utvecklingschefen och näringslivschefen på Askersund kommun berättar att Zinkgruvan Mining har ett företagsprogram som heter Zinkgruvan Mining re:think. Detta är ett entreprenörsprogram som utvecklar företag och människor i Askersunds kommun (Zinkgruvan Mining re:think, u.å.). Det går att söka till programmet, är kostnadsfritt och är öppet för nystartade bolag eller redan etablerade. Idén bakom programmet är att förbättra lokala företag för framtida möjligheter och utmaningar (Zinkgruvan Mining re:think, u.å.). Kommunikatören på Zinkgruvan Mining förklarar att företagen som stötts inte har någon koppling till gruvindustrin, utan idén är att stärka samhället genom olika lokala företagsverksamheter så att kommunen kan ha ett stort näringsliv. Detta ger möjligheter för kommunen att ge en trygg kommun för invånarna att leva i och skapa en social hållbarhet.

I övrigt menar utvecklingschefen att kommunen inte kan garantera arbete på orten, men om kommunen önskas som arbetsgivare och individen vill bo i Zinkgruvan, finns förskola på orten

som arbete. Ytterligare finns det äldrevard och hemtjänst som utgår från Askersund. Utvecklingschefen fortsätter med att det inte är jättelångt att bo i Zinkgruvan och arbeta på annan ort i kommunen om det önskas. I övrigt är arbetslösheten enligt näringslivschefen i kommunen relativt låg.

4.8 Ekonomisk fördelning

Skillnader i invånarnas levnadsstandard, gällande ekonomiska skillnader och hur den ekonomiska fördelningen upplevs på orten. Påverkar de lokala aktörerna detta på något vis? Vilken roll har gruvindustrin i skillnaden och fördelningen. Ekonomisk fördelning gällande andra företag, påverkar gruvindustrin på orten som i sin tur kan få social hållbarhet att påverkas genom bland annat inflyttning, nöjdhet eller sysselsättning. Hur arbetar de lokala aktörer kopplat till detta?

4.8.1 Andra företag

Näringslivschefen menar att det finns en koppling till att andra företag är placerade i närheten av Zinkgruvan Mining. Det kan handla om underleverantörer, från transporter till tekniker. Näringslivschefen lyfter också fram att det skapas nya företag årligen i kommunen, men allting av naturliga skäl är inte gruvnärlig. Vidare menar näringslivschefen att Zinkgruvan Mining för ett par år sedan skapade en starta-egget-utbildning, för att låta anställda satsa på vad de var bra på. Denna satsning skapades för att stärka samhället. Detta gjorde också möjligt för Zinkgruvan Mining att lyfta in andra personer i företaget, och minska arbetslösheten i kommunen. Detta är ett gott exempel på bra samarbete mellan Zinkgruvan Mining och Askersunds kommun. Näringslivschefen poängterar också att Zinkgruvan Mining är bra på att kontakta kommunen för att se hur de som företag kan stötta kommunen inom bland annat näringslivet. Zinkgruvan Mining har bland annat hjälpt kommunen med att coacha enskilda företag till tillväxt, något som kommunen själva inte kan göra, då de inte får göra en punktsatsning, men som privata företag kan göra. Kommunen kan däremot hjälpa till med träffar så att företagen lär känna varandra. Detta är ytterligare en del av programmet Zinkgruvan Mining re:think.

Kommunikatören på Zinkgruvan Mining uttrycker att det finns företag som är placerade i närheten av företaget på grund av gruvindustrin. Att det ger många ringar på vattnet med entreprenörer och leverantörer. Det är riskabelt att kommunen är beroende av ett enda företag menar

kommunikatören, därför vill Zinkgruvan Mining vara med och bygga ett hållbart samhälle som är starkt i sig själv, den dagen gruvindustrin inte längre finns kvar på orten. Näringslivschefen är inne på samma spår och förklarar att de genom bland annat Zinkgruvan Minings stöttning kan skapa ett samhälle som inte kollapsar ifall gruvindustrin skulle göra det.

Företagsstrukturen i Askersunds kommun präglas av några större företag och många mindre, där ett av de större är Zinkgruvan Mining (Askersunds kommun, u.å.a). Kommunen ser det positivt att företaget är ett av alla som ligger på en mindre ort i kommunen. Detta skapar en levande kommun med invånare och verksamhet i nästan hela kommunen (Askersunds kommun, u.å.a).

4.8.2 Levnadsskillnader

Skillnaderna i levnadsstandard finns i hela regionen menar utvecklingsledaren på region Örebro län, efter Covid-19 pandemin har skillnaden blivit större och förväntas öka med inflationen och lågkonjunkturen som pågår. Utvecklingsledaren menar vidare att det finns skillnader mellan till exempel Örebro kommun och Askersunds kommun. Vidare poängteras att regionen arbetar på att säkerställa att skillnaderna inte är så stora. Men likt i kap 4.3.1 Föreningsliv och lokala nätverk finns det inga dokument som visar exakt på hur de arbetar i Askersunds kommun, Zinkgruvan eller med någon koppling till gruvindustrin.

Planarkitekten på Samhällsbyggnad Sydnärke uttrycker att det finns tydliga skillnader i levnadsförhållanden i Askersunds kommun. Det är uppdelat och att vissa orter har en högre levnadsstandard än andra. Främst handlar det om delarna som är belägna vid Vättern. Planarkitekten tycker att det syns förändringar i exempelvis Åmmeberg, där det byggs nya bostäder och att bostäderna inte är av den billiga klassen. Ytterligare finns det enligt planarkitekten ett bredare utbud av service och kommunikation i Åmmeberg jämfört med Zinkgruvan. Samhällsbyggnad Sydnärke arbetar aktivt för att möjliggöra tomter till fler invånare i samhället och att skapa en blandning av bostäder. Zinkgruvan är till skillnad från Åmmeberg, en tätort som planarkitekten inte tycker ser ut att må så bra, flera hus behöver en upprustning. Näringslivschefen på Askersunds kommun förklarar att detta beror på att flera hus står på ofrigrund i Zinkgruvan, vilket skapar stor utmaning för kommunen. Den största delen av marken i Zinkgruvan ägs av Zinkgruvan Mining. Detta gör det svårare för invånarna att belåna sina hus och ha råd med att till

exempel renovera det. Därför blir husen i orten också billigare, i jämförelse med till exempel Åmmeberg.

Den fackliga representanten menar vidare att detta minskar attraktiviteten med att bo i Zinkgruvan, när det både blir svårare att köpa och sälja sin bostad. Att det ser ut så här menar näringslivschefen beror på att det finns olika regler internationellt mot regler i Sverige, hur mycket fyndigheter som får användas när någon annan äger marken. Den här delen uttrycker kommunikatören på Zinkgruvan Mining att de som företag har svårt att svara på och att de inte har direkta siffror. I Sverige finns en minerallagstiftning som säger att den som har förutsättningar som mycket kapital och speciell kompetens kan beviljas tillstånd att undersöka eller bryta mineralfyndigheter, fränsett vem som är markägare (SGU, 2023a). Näringslivschefen uttrycker de fört en dialog med Zinkgruvan Mining både lokalt och internationellt för att öka attraktiviteten i Zinkgruvan. Dock menar näringslivschefen ”att det har stannat av i de diskussionerna för att en helt annan lagstiftning finns internationellt” (personlig kommunikation, 9 maj, 2023).

En annan synpunkt om skillnader i levnadsstandard menar enhetschefen på Askersund kommun beror på individens intresse som lockar till en specifik plats att bo på. Kommunens invånare är uppdelade i centralorten Askersund, mindre tätorter och på ren landsbygd som ger olika levnadsstandarder menar enhetschefen. När Zinkgruvan Mining äger marken i Zinkgruvan och gör det svårare att rusta upp bostäderna, anses det logiskt att medborgare överlag väljer att bosätta sig i andra delar av kommunen. Utvecklingschefen berättar också att de anställda på Zinkgruvan Mining tjänar rätt bra med pengar, även om det finns olika yrkesgrupper anses det vara en höglönlönad arbetsplats, vilket kan göra att fler anställda väljer att bosätta sig på orter där de själva kan äga marken.

5. Diskussion

Syftet med denna studie var att analysera vilken roll som gruvindustrin har för social hållbarhet på landsbygden, liksom om det finns likheter och skillnader i hur olika aktörer arbetar för att öka landsbygdens sociala hållbarhet med hjälp av gruvindustrin. I detta kapitel diskuteras likheter och skillnader från resultatet utifrån tidigare forskning samt hur de lokala aktörerna anser att gruvindustrin påverkar på den sociala hållbarheten på landsbygden och hur de lokala aktörerna arbetar för att uppnå social hållbarhet med hjälp av gruvindustrin.

5.1 Gruvindustrins roll för social hållbarhet enligt lokala aktörer

Gruvindustrin bidrar till en ökad social hållbarhet i vissa betydelsefulla kriterier som gruvföretaget i sig påverkar. Detta är inom bland annat delaktighet, sociala relationer, sysselsättning och ekonomisk fördelning. Men betydande aktörer som kommunen, regionen och länsstyrelsen arbetar inte specifikt för att säkerställa social hållbarhet med koppling till gruvindustrin. Kommunen samarbetar dock på Zinkgruvan Minings initiativ till en bättre social hållbarhet på orten, genom att låta Zinkgruvan Mining vara delaktiga i olika processer och stötta finansiellt i olika projekt. Den befintliga kunskapen menar dessutom att den sociala hållbarheten är ett lokalt arbete för att få samhället att fungera (Grip & Benes, 2019 s. 80). Till skillnad från andra privata företag som kan flytta sin verksamhet till mer lönsamma platser, eller där arbetskraften finns, kan inte Zinkgruvan Mining göra detta. Därför är det viktigt för Zinkgruvan Mining och gruvindustrin att skapa en god ton i samhället de verkar i. Detta gör de genom bland annat att lyssna på invånarna, stötta föreningsliv och andra företag och säkerställa att miljön i området hålls god.

I Askersund kommun syns en hög acceptans från invånarna till gruvindustrin, som främst beror på att gruvindustrin funnit på platsen i många generationer. Det finns ett gott samarbete mellan kommunen och gruvföretaget Zinkgruvan Mining, där Zinkgruvan Mining är delaktiga i händelser där de som företag kan ha en betydande inverkan. Detta stärker också säkerheten till invånarna från kommunen att gruvindustrin är med och bryr sig i frågor som kommunen helt inte själva kan svara på. Delaktigheten förstärker även trygghetskänslan hos invånarna, att de är medvetna om vad som sker i samhället de lever i. Zinkgruvan Mining använder samråden samt sin tidskrift till att informera om företagets kommande händelser och projekt på orten och genom detta skapa en starkare social hållbarhet i samhället. Gruvindustrins betydelse för landsbygden är att de är med

och bygger upp ett starkt samhälle som en dag ska kunna klara sig utan gruvindustrin. För det som studien visar är att gruvindustrin bidrar till ett välmående samhälle och får mindre delar i samhället att gå runt. Kommunikatören på Zinkgruvan Mining menar att det är riskabelt att ett samhälle helt är beroende av ett enda företag. Därför bygger Zinkgruvan Mining upp andra verksamheter som hjälper till att stärka samhället. De bidrar till en ström av resurser och arbetstillfällen. Detta är det största som Zinkgruvan Mining gör för den sociala hållbarheten, att trygga samhället för den dagen gruvindustrin inte finns kvar. Zinkgruvan Mining har funnit på orten i över 150 år och har under denna tid kunnat vara med och utveckla samhället de verkar i. Hur en nyetablerad gruvindustri stärker den sociala hållbarheten i ett samhälle genom att stötta andra delar är svårt att besvara med den här studien. Dock visar det att det kan på längre sikt kan stötta och ge förändring för den sociala hållbarheten.

Det uttrycks att det inte riktigt finns en etableringsvilja av nybyggnationer i Zinkgruvan som enligt aktörerna beror på att tomterna på orten inte ägs av invånaren själv, utan av gruvindustrin. I koppling till att det framkommer att de anställda på Zinkgruvan Mining har en god lön, finns det med största sannolikhet ett större intresse för dessa att äga sin tomt själva om de väljer att bo i fristående villa. Detta kan innebära att de anställda inte väljer att bosätta sig på orten och därför bidrar inte Zinkgruvan Mining till en social hållbarhet på orten i kriteriet inflyttande. Dock menar planarkitekten att det finns en större etableringsefterfråga i Åmmeberg, ett samhälle ca 10 km från Zinkgruvan, där invånarna får möjlighet att äga sin tomt om de önskar. Detta innebär att Zinkgruvan Mining bidrar till en social hållbarhet i ett större perspektiv än bara i orten de verkar i. Det visar att gruvindustrin bidrar med en social hållbarhet genom inflyttning i fler delar av kommunen än den del som gruvan verkar i.

En styrka med denna studie är att gruvindustrin får träda fram och visa att de bidrar finansiellt i delar de kan bidra i. I delar som till exempel länsstyrelsen och regionen i Örebro län inte vet speciellt mycket om mer än att det finns en gruva i Askersunds kommun, men inte hur mycket som gruvindustrin bidrar till bland annat social hållbarhet på landsbygden.

5.2 Gruvindustrins bidrag i arbetet med social hållbarhet

En hållbar landsbygd handlar om tillgänglighet, befolkningsunderlag, livsmiljöer och lokala arbetsmarknader (Caselunghe m.fl., 2019). En möjlighet till detta är gruvindustrin. Gruvindustrin på orten Zinkgruvan arbetar för att främja befolkningsunderlag och livsmiljöer i det stora hela. Däremot bidrar gruvindustrin ytterligare med lokala arbetsmarknader som sträcker sig över hela kommunen. Detta genom arbete med Zinkgruvan Mining re:think, som är skapat för att lyfta och stärka andra entreprenörer i kommunen. De lokala aktörerna tar främst hjälp av gruvindustrin i frågor rörande delaktighet, sociala relationer, service och sysselsättning, kopplat till studiens analytiska verktyg. Dessa kriterier syns bland annat genom att kommunen tar hjälp av gruvindustrin, arbetar fram möjligheter för fler att bosätta sig på orten gruvindustrin verkar i och att kommunen tar hjälp av Zinkgruvan Mining till att starta olika program som kan gynna fler företag i kommunen.

Inom gruvindustrin är användandet av SKA lämpligt för att tillsammans med myndigheter samarbeta fram ett hållbart samhälle att verka i. Tidigare studier har visat att detta är bra i teorin men fungerar mindre bra i praktiken. Den här studien har använt sju kriterier framtagna för att analysera en landsbygds sociala hållbarhet, och vill se hur gruvindustrin påverkar detta. Användandet av kriterierna har varit goda och visat i vilka delar som gruvindustrin arbetar mer inom och i vilka delar som andra lokala aktörer arbetar med på orten. Det upplevs att kriterierna är bra nog för att säga tillräckligt om en plats och den sociala hållbarheten samt var en gruvindustri kan påverka eller inte.

Svagheter i denna studie kopplat till det analytiska verktyget är att den från början hade kunnat vara mer skraddarsydd efter vilka kriterier som gruvindustrin faktiskt kan bidra i. Det upplevs i denna studie att det är svårt för ett privatägt företag att säkerställa till exempel nöjdheten bland invånarna, kommunikation genom bland annat kollektivtrafiken och utbildningsnivå. Det framkom inte om gruvindustrin efterfrågade en bättre kollektivtrafik eller om det enbart var de boende på orten som efterfrågade en bättre kollektivtrafik. Men oavsett, om det fanns en bättre kollektivtrafik mellan exempelvis Zinkgruvan och Åmmeberg samt Askersund som centralort i kommunen hade säkert fler anställda på Zinkgruvan Mining använt sig av kollektivtrafiken. På detta sätt skulle de anställda bidra till en ökad efterfrågan, men inget som gruvindustrin kan gå in

och säga något specifikt om eller som de gjort i andra delar, bidra finansiellt. Övergripande visar denna studie att gruvindustrins bidrag till en social hållbarhet sker genom aktiviteter som de kan bidra genom finansiella medel, förutom i invånarnas delaktighet. I delaktigheten måste företaget nå ut till invånarna genom enklare medel som företaget i denna studie gör genom pulsundersökningar och samråd.

Gruvindustrin kan därför vara betydande för en samhällsutveckling men också skada ekosystemtjänsterna, om det hanteras fel (Boldy m.fl., 2021). Dessa skadliga effekter kan ge en påverkan på områden som inte direkt har en anknytning till gruvan (Boldy m.fl., 2021; Worlanyo & Jiangfeng, 2021). Likt vad Suopajarvi & Kantola (2020) skriver om att befolkningen i Sodankylä var positivt inställda till gruvverksamheten då den ansågs generera bland annat mer arbete men att invånarna var kritiska till den miljöförstöring som gruvindustrin också bidrar med. I Zinkgruvan berättar den fackliga representanten att Zinkgruvan Mining arbetar aktivt för att minimera miljöförstöringar i området som invånarna kan må dåligt av. Detta är ett sätt att få människor att känna trygghet och vilja bo kvar på orten. Genom att företaget ser hur miljömässig hållbarhet också bidrar till en social hållbarhet gynnar de genom sådana insatser i samhället. En god samhällsplanering kan minimera problematiken som gruvindustrin kan resultera i.

Den sociala hållbarheten kan påverkas från flera håll. Dels genom det analytiska verktyget SKA som används i denna studie, dels genom att se hållbar utveckling i ett stort perspektiv där alla delar påverkar varandra. Gruvindustrin är ett exempel där deras påverkan i miljön gör invånare skeptiska till hela industrin. Genom att arbeta aktivt med miljön och säkerställa den, skapas även en bättre social hållbarhet. Slutligen påverkar gruvindustrin och arbetar aktivt för att skapa social hållbarhet främst genom finansiell stöttning, där kommunen drar nytta av dessa resurser och kan på så vis skapa en starkare landsbygdskommun.

5.3 Vidare studier

För vidare studier skulle det vara av intresse att se hur stor betydelse som gruvindustrin faktiskt har för en landsbygdskommun. Till exempel sätta Askersunds kommun i jämförelse med en liknande kommun som inte har en gruvindustri inom kommungränserna. Det hade varit intressant om det skulle vara i Örebro län dessutom. Detta för att ge perspektivet på hur betydande

gruvindustrin är. Trots att slutsatsen i den här fallstudien är att gruvindustrin påverkar en landsbygdskommun positivt, så finns det ingenting i denna studie som indikerar att det egentligen är bättre än i andra landsbygdskommuner.

Det hade också varit intressant att ta in perspektivet av invånarna och deras åsikter, för att sedan kunna dra jämförelser mellan lokala aktörer och invånarna. Uppfattningen som de lokala aktörerna presenterar och motiverar att gruvindustrin bidrar med kan ha en helt annan vinkel om invånarnas röster i de tre indelningarna, Zinkgruvan, Åmmeberg och övriga Askersunds kommun också lyfts fram.

6. Slutsats

Slutsatsen är att gruvindustrin, i den här fallstudien, hjälper landsbygden mot en social hållbarhet. Orten Zinkgruvan hade med största sannolikhet inte funnits om inte gruvan fanns på orten. Gruvföretaget Zinkgruvan Mining hjälper Zinkgruvan som ort att finnas mer än att bara vara en arbetsplats. Studien gav även insikt i att gruvindustrin i det stora stöttar hela kommunen och inte bara orten de verkar i. Med fokus att stötta samhället nu men också att skapa ett samhälle som en dag kan fungera utan gruvindustrin. Zinkgruvan Mining ger finansiell stöttning till kommunen, som är nödvändigt i överenskommelse mellan Zinkgruvan Mining och kommunen, när trenden är att landsbygdskommuner har mindre skatteintäkter än tätortskommuner.

Det analytiska verktyget SKA i kombination med sju utvalda kriterier anses vara nog för att säga hur en social hållbarhet upplevs på landsbygden och med en koppling till gruvindustrin. Gruvindustrin kan vara med och påverka i betydande delar för att ett samhälle ska upplevas som socialt hållbart.

De lokala aktörerna arbetar inte specifikt mot gruvindustrin för att den ska vara delaktig i en social hållbarhet. Gruvindustrin arbetar däremot för att främja den sociala hållbarheten på orten de verkar i samt i närområdet. Som ett sätt att stötta kommunen för att uppnå social hållbar utveckling.

7. Referenslista

Alakangas, L., Bark, G., Ericsson, M., Martinsson, O., Söderholm, P., Wanhainen, C., & Öhlander, B. (2014). *Norrbottnens malm- och mineralresurs och dess potentiella betydelse för innovation, samhälle och miljö*. Luleå universitet. <http://tu.diva-portal.org/smash/get/diva2:997442/FULLTEXT01.pdf>

Askersund kommun. (u.å.). *Näringslivsprogram för Askersunds kommun 2020-2023*. Hämtad från:
<https://www.askersund.se/download/18.e8b61ab1731829250b74ba7/1594292990914/Näringslivsprogram%202020-2023%20antaget%20KF%2020200615.pdf>

Askersunds kommun. (2016). *LIS-områden tematisk tillägg till översiktplan Askersunds, Laxå, Lekebergs kommuner*. Hämtad från:
<https://www.askersund.se/download/18.601d7e43173e6411aed7649/1597327787321/LIS-områden%20-%20tematiskt%20tillägg%20till%20översiktsplan>

Askersunds kommun. (u.å.a). *Översiktsplan Askersunds kommun 2014-2025*. Hämtad från:
<https://www.sydnarkebygg.se/download/18.7341dc65142321c5a6980002062/1474894551170/Översiktsplan%20för%20Askersunds%20kommun.pdf>

Bjereld, U., Demker, M., & Hinnfors, J. (2018). *Varför vetenskap?* Lund: Studentlitteratur AB.

Björling, N., & Fredriksson, J. (2018). *Relationer mellan stad och land i det regionala stadslandskapet*. (Mistras Urban Futures Paper 2018:1). Mistra Urban Futures.

Boldy, R., Santini, T., Annandale, M., Erskine, P., & Sonter, L. (2021). Understanding the impacts of mining on ecosystem services through a systematic review. *The Extractive Industries and Society*, 8(1), 457-466. <https://doi.org/10.1016/j.exis.2020.12.005>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber AB.

Caselunghe, E., Nordström Källström, H., & Gunnarsdotter, Y. (2019). *Indikatorer för socialt hållbar utveckling på landsbygden*. (Urban and rural reports 2019:1). Swedish University of Agricultural Sciences – Department of Urban and Rural Development.

Da Sa, P. (2018). Mining and sustainable development: territorializing the mining industry. *Mineral Economics* 32 131-143. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1007/s13563-018-0149-8>

Dong, L., Tong, X., Li, X., & Zhou, J. (2019). Some developments and new insights of environmental problems and deep mining strategy for cleaner production in mines. *Journal of cleaner production*, 210, 1562-1578. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.10.291>

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.

Esteves, A. M. (2008). Mining and social development: Refocusing community investment using multi-criteria decision analysis. *Resources Policy*, 33(1) 39-47. <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2008.01.002>

Esteves, A.M. (2008a). Evaluating community investment in the mining sector using multi-criteria decision analysis to integrate SIA with business planning. *Environmental Impact Assessment Review* 28 (4-5) 338-348. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2007.09.003>

Esteves, A.M., Factor, G., Vanclay, F., Götzmann, N., & Moreira, S. (2017). Adapting social impact assessment to address a project's human rights impacts and risks. *Environmental impact assessment review* 67 73-87. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2017.07.001>

Grip, L., & Benes, F. S. (2019). Sociala aspekter på hållbar planering. G. Forsberg (Red.), *Samhällsplaneringens teori och praktik* (s. 77–85). Liber AB.

Gunnarsson, M., & Gunnarsson, E. (2007). *Zinkgruvan Mining 1857-2007*. Bild & Kultur AB, Skyllberg.

Hedeler, B., Hellsmark, H., & Söderholm, P. (2023). Policy mixes and policy feedback: Implications for green industrial growth in the Swedish biofuels industry. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 173. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2022.113098>

Hildingsson, R., Kronsell, A., & Khan, J. (2018). The green state and industrial decarbonisation. *Environmental Politics*, 28, 909–928. <https://doi.org/10.1080/09644016.2018.1488484>

International Association for Impact Assessment. (u.å). *Social impact assessment*. <https://www.iaia.org/wiki-details.php?ID=23>

Jordbruksverket. (2019). *Attraktiv landsbygd – Nationell handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014–2020 för år 2020*. 3.2.17-17 785/2019

Jordbruksverket. (2022). *Landsbygdsprogrammet 2014–2022*. Hämtad 2023-05-30 från <https://jordbruksverket.se/stod/eus-politik-for-jordbruk-och-fiske/landsbygdsprogrammet-2014-2022>

Lidskog, R., & Sundqvist, G. (2011). *Miljösociologi*. Studentlitteratur AB.

Mandle, L., Shields-Estrada, A., Chaplin-Kramer, R., Mitchell, M. G.E., Bremer, L. L., Gourevitch, J. D., Hawthorne, P., Johnson, J. A., Robinson, B. E., Smith, J. R., Sonter, L. J., Verutes, G. M., Vogl, A. L., Daily, G. C., & Ricketts, T. H. (2020). Increasing decision relevance of ecosystem service science. *Nature sustainability*, 4 161-169. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1038/s41893-020-00625-y>

Moreira, S., Vanclay, F., & Esteves, A.M. (2021). Fallacies about communities that lead to failed community relations. *Impact assessment and project appraisal* 40(2) 156-167. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/14615517.2021.2008600>

Nyström, J., & Tonell, L. (2012). *Planeringens grunder: En översikt*. Studentlitteratur AB.

Regeringens skrivelse 2020/21:133. Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela

landet 2021 – 2030. <https://data.riksdagen.se/fil/6ABB6793-F941-41BF-BF60-78D05641BCB8>

Rossi, M., Glöm, M., Gunzburger, Y., Bergeron, K. M., Samper, A., & Camizuli, E. (2021). Trajectories of mining territories: An integrated and interdisciplinary concept to achieve sustainability. *The Extractive Industries and Society*, 8(1) 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.exis.2021.01.006>

Ström, L., Molnar, S., & Isemo, S. (2017). *Social hållbarhet ur ett samhällsplaneringsperspektiv - en kunskapsöversikt* (Mistra Urban Futures Rapport 2017:4). Mistra Urban Futures.

Suopajarvi, L. (2013). Social impact assessment in mining projects in Northern Finland: Comparing practice to theory. *Environmental Impact Assessment Review*, 42, 25-30. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2013.04.003>

Suopajarvi, L., & Kantola, A. (2020). The social impact management plan as a tool for local planning: Case study: Mining in Northern Finland. *Land Use Policy* 93 104046. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2019.104046>

Sveriges Geologiska Undersökning. (2023). *Kritiska och strategiska råvaror*. Hämtad 2023-05-21 från <https://www.sgu.se/mineralnaring/kritiska-ravaror/>

Sveriges Geologiska Undersökning. (2023a). *Minerallagstiftning*. Hämtad 2023-06-13 från <https://www.sgu.se/mineralnaring/minerallagstiftning/>

Tarras-Wahlberg, H., Cronjé, F., Reyneke, S., & Sweet, S. (2017). Meeting local community needs: The cases of iron ore mining in Sweden and South Africa. *The Extractive Industries and Society*, 4(3) 652-660. <https://doi.org/10.1016/j.exis.2017.05.002>

Trivector. (2015). *Analys av införande av krav på social konsekvensbeskrivning i infrastrukturplaneringen*. (2015:39). <https://www.trafa.se/globalassets/rapporter/underlagsrapporter/2011-2015/2015/trivector-social->

[konsekvensbeskrivning-i-infrastrukturplaneringen.pdf](#)

Voconiq. (2022). *Pulsundersökningen oktober 2022: sammanfattning (oktober)*. Zinkgruvan Mining. https://voconiqlocalvoices.com/wp-content/uploads/2023/05/ZinkgruvanMining_LV_COMMUNITYSUMMARY_A21-P1_20230508_SV_ENDORSED.pdf

Weingaertner, C., & Moberg, Å. (2011). Exploring social sustainability: learning from perspectives on urban development and companies and products. *Sustainable Development* 22(2) 122-133. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1002/sd.536>

Worlanyo, A. S., & Jiangfeng, L. (2021) Evaluating the environmental and economic impact of mining for post-mined land restoration and land-use: A review. *Journal of Environmental Management*, 279. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2020.111623>

Worrall, R., Neil, D., Brereton, D., & Mulligan, D. (2009). Towards a sustainability criteria and indicators framework for legacy mine land. *Journal of cleaner production* 17(16) 1426-1434. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2009.04.013>

Zinkgruvan Mining re:tink. (u.å). *Om re:think*. Hämtat 2023-05-20 från <https://www.zinkgruvanmining-rethink.se/om-rethink>

Ärelskog, C., (2023). *Vi måste ju göra något. En rapport om ekologiskt- och socialt hållbarhetsarbete på landsbygden* (Forskningsrapport, 2023:1). Campus Västervik FoU <https://www.vastervik.se/contentassets/d168672088744afcb074597d9c1f3298/vi-maste-ju-gora-nagot.pdf>

8. Bilaga

8.1 Bilaga 1

Intervjuguid

1. Berätta om din arbetsroll!

Delaktighet

2. Hur uppfattar ni att delaktigheten är bland befolkningen i kommunen, med möjligheter att påverka demokratiska processer och samhällets utformning? Och hur arbetar ni för det här?
3. Ser ni någon koppling till gruvan?

Sociala relationer

4. Upplever ni att ni har ett inflyttande till länet/kommunen tack vare just gruvnäringen?
5. Hur arbetar ni för att främja föreningsaktiviteter av olika slag, lokala nätverk och samarbeten?
6. Arbetar ni i detta kopplat till gruvindustrin?
9. Hur arbetar ni för att befolkningen i alla delar av kommunen ska känna sig tillfreds?
10. Någon koppling till gruvindustrin? – Skulle det kunna finnas?

Trygghet och hälsa

11. Hur upplever ni att tryggheten bland invånarna i zinkgruvan är?
12. Finns det någon koppling till gruvan?
13. Upplever ni att det finns möjlighet för invånarna att ändra sin upplevda hälsa?

Service, kommunikation, tillgänglighet

14. Hur arbetar ni med den offentliga och kommersiella servicen ut i Zinkgruvan?
Såsom skolor, barnomsorg, vård, livsmedel och kollektivtrafik.

Potentiell följdfråga: finns placeringen någon koppling till gruvan?

Utbildning- Utbildningsmöjligheter i kommunen.

15. Skola i Zinkgruvan?

16. Hur arbetar ni för möjligheterna att bo i Zinkgruvan och ha närhet till skola?

17. Hur arbetar ni för att matcha befolkningens utbildningsnivå med tillgången på kvalificerade arbeten?

18. Finns det någon förändring kopplat till gruvan?

Sysselsättning

19. Hur arbetar/ser ni med/på möjligheterna till försörjning och sysselsättning i Zinkgruvan?

Ekonomisk fördelning

20. Finns det ett samband med att vissa företag är placerade i kommunen på grund av gruvindustrin?

21. Påverkar ni detta på något vis?

22. Upplever ni skillnader i levnadsstrandad hos era invånare? På något sätt kopplat till gruvan.

9. Figurer

